

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENİM
GÖREN ÖĞRENCİLERİN ETİK LİDERLİK
ALGISI VE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN
İNCELENMESİ**

Mücahid TOPRAK

Yüksek Lisans Tezi

Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı

2025

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KIŞ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
SPOR YÖNETİMİ BİLİM DALI

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN
ETİK LİDERLİK ALGISI VE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

(Examination of Ethical Leadership Perception and Entrepreneurial Characteristics of
Students Studying in Faculties of Sport Sciences)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mücahid TOPRAK

Danışman: Doç. Dr. Sertaç ERCİŞ

Erzurum
Ağustos, 2025

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mücahid Toprak tarafından hazırlanan “Spor Bilimleri Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Etik Liderlik Algısı ve Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 30 / 08 / 2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı, Spor Yönetimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Murat Turan <i>Erzurum Teknik Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Danışman:	Doç. Dr. Sertaç Erciş <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Haluk Sivrikaya <i>Atatürk Üniversitesi.</i>	Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Erdiñ Şıktar

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Spor Bilimleri Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Etik Liderlik Algısı ve Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

30 / 08 / 2025

Aslı ıslak imzalıdır

Mücahid Toprak

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN ETİK LİDERLİK ALGISI VE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Mücahid TOPRAK

Ağustos 2025, 64 Sayfa

Amaç: Bu çalışma ile; spor bilimleri fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimcilik ve etik liderlik algısı düzeylerini incelemesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma evrenini ülke genelinde spor bilimleri fakülteleri oluştururken örneklem ise iç Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesinde yer alan üniversitelerden randomize olarak belirlenen, Selçuk Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi spor bilimleri fakülteleri beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Anket formları bu üç üniversitede öğrenim gören 103 kadın, 268 erkek, toplamda ise 371 öğrenciye uygulanmıştır. Demografik değişkenlerin tespit edilmesi adına araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, girişimcilik özellikleri için Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği ve etik liderlik düzeylerini belirlemek içinse Etik Liderlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin varyans ve homojenlikleri test edilmiş, ikili karşılaştırmalarda Independent t testi, çoklu karşılaştırmalarda One Vay Anova, farklılık kaynağının belirlenmesinde Tukey HSD testi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlanmasında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Bulgular: Katılımcıların aktif spor yapma durumuna bağlı olarak etik liderlik algısında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, bölüm, gelir durumlarında, girişimcilik ve etik liderlik algılarında anlamlı bir değişim gözlenmemiştir.

Sonuç: Bu farklılığın nedeni, aktif spor yapan bireylerin takım çalışması, lider takibi, kurallara uyum ve etik değerlere dayalı ortamlarla daha fazla etkileşim içinde olmalarından kaynaklanabilir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, girişimcilik, spor bilimleri, üniversite öğrencileri.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINATION OF ETHICAL LEADERSHIP PERCEPTION AND ENTREPRENEURIAL CHARACTERISTICS OF STUDENTS STUDYING IN FACULTIES OF SPORT SCIENCES

Mücahid Toprak

August 2025, 64 Pages

Purpose: The present study aimed to examine the levels of entrepreneurial orientation and ethical leadership perceptions among students enrolled in faculties of sport sciences.

Method: The research population comprised all sport sciences faculties across the country, while the sample was randomly selected from universities located in the Eastern Anatolia, Central Anatolia, and Black Sea regions—namely Selçuk University, Karamanoğlu Mehmet Bey University, Atatürk University in Erzurum, and Recep Tayyip Erdoğan University. Participants were drawn from the Departments of Physical Education and Sports Teaching, Coaching Education, Sports Management, and Recreation, yielding a total sample of 371 students (103 female and 268 male). Data were collected using a demographic information form developed by the researcher, the University Students' Entrepreneurial Characteristics Scale to assess entrepreneurial orientation, and the Ethical Leadership Perception Scale to measure ethical leadership. Prior to hypothesis testing, the data were subjected to tests of variance and homogeneity. For pairwise comparisons, independent-samples t-tests were employed; for multiple comparisons, one-way ANOVA was conducted; and Tukey's HSD test was used to identify the sources of any significant differences. All statistical analyses were performed at a significance level of $p < 0.05$.

Findings: The results indicated a statistically significant difference in ethical leadership perception based on participants' engagement in regular sports activities, whereas no significant differences were observed in either entrepreneurial orientation or ethical leadership perception with respect to gender, age, academic department, or income level.

Result: This finding may be attributed to the fact that students who actively participate in sports engage more frequently in team-based activities, closely observe and internalize leadership behaviors, and operate within contexts that emphasize adherence to rules and ethical principles.

Keywords: Leadership, entrepreneurship, sport sciences, university students.

İÇİNDEKİLER

TABLÖLAR DİZİNİ

ŞEKİLLER DİZİNİ

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

21. yüzyıl, bilgi temelli ekonomilerin ön plana çıktığı, bireylerden sadece mesleki yeterlilik değil, aynı zamanda yenilikçilik, etik değerlerle hareket etme ve liderlik gibi sosyal ve duygusal becerilerin de beklendiği bir çağdır (Karagül & Ada, 2017). Bu kapsamda yükseköğretim kurumları, öğrencilere sadece akademik bilgi aktarmakla kalmayıp onları toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel gereksinimlerine yanıt verebilecek donanımlı bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Özellikle Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, disiplinler arası bilgiyle donanmış, etik değerlere bağlı, girişimci ve lider özelliklere sahip bireyler olarak yetişmesi, sporun sadece bir fiziksel etkinlik değil, aynı zamanda toplumsal bir dönüşüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır (Demir & Şahin, 2022).

Girişimcilik, bireyin yenilik yapma, fırsatları değerlendirme, risk alma ve değer üretme sürecidir (Hisrich, Peters & Shepherd, 2013). Özellikle genç bireylerde girişimcilik ruhunun desteklenmesi, bireysel başarıya olduğu kadar toplumsal kalkınmaya da katkı sağlar. Spor alanında girişimcilik, spor etkinlikleri düzenlemekten sportif ürün tasarımına, spor teknolojileri geliştirmekten dijital platformlarda spor içerikleri üretmeye kadar geniş bir yelpazede değerlendirilir (Koçak & Göktepe, 2019). Bu yönüyle spor bilimleri öğrencilerinin girişimcilik algılarının geliştirilmesi, onların yalnızca kamu sektörüne bağlı kalmadan kendi istihdamlarını yaratabilmelerine ve yaratıcı spor projeleri üretebilmelerine olanak tanır. Diğer kavram olan etik liderlik ise; liderin doğruyu yapma, adaletli olma, dürüstlükten sapmama ve başkalarının gelişimine katkı sağlama gibi davranışları sistemli şekilde sergilemesiyle tanımlanır (Brown, Treviño & Harrison, 2005). Etik liderlik, sadece bir yönetsel beceri değil; aynı zamanda insan ilişkilerini düzenleyen bir etik sistemdir. Spor ortamı, fiziksel ve psikolojik rekabetin yoğun olduğu, kazanma hırısının zaman zaman etik dışı tutumlara neden olabileceği bir alandır. Bu nedenle spor alanında liderlik yapan bireylerin etik ilkelere sıkı sıkıya bağlı olması beklenir (Aşçı, 2020). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler, ileride antrenör, yönetici, eğitimci gibi rollerde bulunacakları için etik liderlik algılarının yüksek düzeyde olması, sporun topluma olumlu katkı sunması açısından kritik öneme sahiptir (Yıldız & Koyuncu, 2021). Spor bilimleri eğitimi alan bireylerin hem girişimcilik hem de etik liderlik bağlamındaki algı ve eğilimlerinin belirlenmesi, onları gelecekteki kariyerlerine daha bilinçli hazırlamak açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu bağlamda yapılacak çalışmalar, üniversitelerin müfredatlarını

yeniden şekillendirmelerine, öğrencilere yönelik destekleyici programların geliştirilmesine ve mezunların sektörde daha etkili bireyler olmasına katkı sağlayacaktır (Güzel, 2020).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik ve etik liderlik algı düzeylerini belirlemek ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, branş türü ve spor yapma sıklığı gibi demografik özelliklerine göre bu algıların farklılaşıp farklılaşmadığı da değerlendirilecektir.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Yapılan literatür taramasında Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik ve etik liderlik algı düzeylerini belirlemek ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların, spor bilimleri eğitimi politikalarının daha etkili biçimde yapılandırılmasına, öğrencilere yönelik liderlik ve girişimcilik programlarının geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Girişimcilik

Geçmişte sık olarak kullanılmış olan "teşebbüs" ve "müteşebbis" kavramları, günümüzde "girişim" ve "girişimci" anlamlarında kullanılmaktadır. Girişim; bir işi yapabilmek için harekete geçmek ve başlamak olarak ifade edilmektedir (Aytaç ve İlhan 2007). Girişimci; canlılık, sabretmek ve kişinin kendine gösterdiği değer noktasında öne çıkan kişi olarak kabul görmektedir. Girişimcilik ise; yenileşme, mal veya hizmet üretimi, mikro işletmelerin yönetimi gibi konular ile bağlantısı oluşmuş ve bununla özdeşleşmiş bir kavramdır (Eroğlu ve Avcı 2021). İnsanların yaşam kalitelerini artırmalarına yönelik bütün çabaları ve bu anlamda büyük bir öneme sahip olan girişimcilik kavramı beraberinde birçok yenilik getirmiştir. Girişim ve girişimcilik bir bütün olarak ele alındığında sosyal bilimler alanında gelişimi ve güçlenmeyi temsil etmektedir (Korkmaz 2000). Son yıllarda globalleşme sürecinin de etkisi ile istihdam, kalkınma ve inovasyon gibi kavramlar hem sosyal hem de ekonomik hayatımızda çoğunlukla tercih edilmektedir. Gelişmekte olan teknolojik olaylara bağlı olarak bilgiye ulaşım daha kolay bir hale gelmiş ve rekabet artmıştır. Ülkeler dünyada ekonomi bağlamında söz sahibi olmak ve rekabet noktasında öne çıkmak için gelişme ve kalkınma planı belirlemelidir. Buna ek olarak gelişmenin stabil seviyelerde tutulması ve ekonomik gelişmenin oluşması için toplum içerisindeki girişimci nüfusunun yükseltilmesi gerekmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bulunan girişimcilik oranı normal seviyenin üzerindedir. Az gelişen ülkeler ile kıyaslandığında Türkiye’de girişimcilik oranı daha yüksek seviyededir (Sönmez ve Toksoy 2015).

Girişimciliğin önemi.

1990’lı yıllar itibariyle tüm dünyada varlığını etkili bir şekilde hissettiren küreselleşme, Dünyada büyük bir rekabet ortamı oluşturmuştur. Bu rekabet ortamı ile işletmeler, ürünlerini pazarlama noktasında farklılaşmaya gitmiştir. Bu gelişmeler girişimcilikte yeni bir ivme oluşturmuş, sektörel olarak pazar alanını genişletmiştir. Bilgiye endeksli bir boyut kavrama dönüşen girişimciliğin önemi sürekli artmaktadır (Küçükaltan 2009). Girişimcilik kavramı hayatın her evresinde olup spesifik olarak sanayi ve teknolojinin gelişmesi ile esnek bir yapı kazanmıştır. Gelişen teknoloji sayesinde global anlamda ülkeler arası etkileşim artmıştır.

Ekonomik olarak rekabet ortamı belirgin hale gelmiştir (Tidd ve Bessant 2018; Bozgüney ve Can 2023) Girişimci kişiler girişimlerinin daima getireceği pozitif yönlü etkilerini düşünmelidir (Yıldırım ve Demirel 2011). Bu pozitif yönlü etkileri, insanın kendi geleceğine yapacağı yatırımları yine kendisinin belirleme fırsatının olacağını bu bağlamda kaderini, farkını, potansiyeline ulaşma, yüksek kar etme seviyesine ulaşma, toplumun kalkınmasına katkı, popüler olma ve mutlu olduğu işi yapabilme gibi fırsatlar olarak tanımlamıştır. Girişimci bireylerin şahsi ekonomik durumlarından ziyade içsel olarak topluma kendini kabullendirme, ekonomik doyuma ulaşma ve bu olgular arasında daha önce uygulanmamış bağlantıyı sağlayarak uğraştığı işle katkı vermesi, ekonomik etkisine ek olarak dış dünyaya olan bakış açısını mesleğiyle sentezlemektedir (Yelkikalan ve ark. 2010).

Girişimciliğin tarihçesi.

İnsanlığın başlangıcından bu yana insanlar yaşamını sürdürebilmek için olumsuzluklara karşı gereksinimlerini karşılayabilme düşüncesinde olmuştur. Kabataş devrinden demirin icat edildiği zamana kadar yaşanan bütün devirler girişimcilik duygusu ve buna bağlı risklerin göze alındığı yenilikler olarak kabul edilir (Durukan 2006). Tarımsal döneme paralel olarak insanlar temel ihtiyaçları ve gereksinimleri için ürettikleri ürünlerin fazlasını pazarlarda takas ya da para karşılığında satmıştır. Böylece ticari olarak ilk girişimcilik düşüncesi ortaya çıkmıştır (Gümüšoğlu ve Karaöz 2014). Toplumlar zaman içerisinde genişlemiş tarım ve el sanatlarında gelişmiş buna bağlı olarak ticaretin temeli oluşmaya başlamıştır. İhtiyaçlarının sınırları olmaması sebebiyle üretim sürekli artmış insanlar sürekli yeni icatlar ve değişimlerin amacıyla olmuşlardır. Mikro meslek grupları oluşmuş, insanlar ihtiyaçlarını karşılamak için alışveriş yapmaya başlamış buna paralel endüstri ve ticaret seviyesi yükselmiş köy hayatından şehir hayatına geçiş artmıştır. Bu gelişim ve yeniliklere bağlı olarak farklı girişimcilik faaliyetleri ortaya çıkmıştır (Özdevecioğlu ve Cingöz 2009) Girişimcilerin başarılı ve daimî olarak süreçlerini sürdürmeleri sıklıkla eleştiri alan bir konu olmuştur. Başarıya ilerledikleri noktada bazı engeller ile karşılaşabilmekte ve bu engelleri aşmak için çözüm üretmeye çalışılmaktadır. Dünyada gelişmiş olarak kabul edilen ülkelere bakıldığında girişimlerin devamlılığı beklenen seviyelerde değildir.

Türkiye’de Girişimciliğin Tarihçesi Türkiye’de iktisat alanında yapılan tarih araştırmalarında genellikle göze çarpan düşünce girişimciliğin yeterli seviyede önemli görülmediğidir. Nedeni ise, Osmanlı dönemine kadar dayanmaktadır. Osmanlı Devleti döneminde ticaret Müslümanlardan daha çok gayrimüslimlerin etkili olduğu bir alan olmuş ve Müslümanlar çok fazla bu alanda etkin olmamışlardır. Bu duruma dini gerekçelerin sebep gösterilmesi uygun olmayacaktır. Çünkü, Hz. Muhammed’in ticaret yapmış olması

Müslümanların bu alana negatif bakmadığının bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Buğra 2010). Müslüman halk çoğunlukla askerlik, bürokratik ve tarım alanlarında etkin olmuştur (Aşkın ve ark 2011) Osmanlı döneminden sonra Türkiye ekonomi alanına çok önem vermiştir. Girişimcilik alanında yapılan uygulamalara destek vermiş ve bunu ilkeleştirerek devlet politikalarına işlemiştir. Öz ve yerli sermaye ile girişimcilerini oluşturmak isteyen Türkiye Cumhuriyeti 1923 yılında ekonomik kalkınma planı ve kongreler düzenlemiştir (Güney 2008). Bu kongrelerden birisi olan İzmir İktisat Kongresinde bankalar kurulması, şirket kurmaya teşvik etmek ve yerli kaynakların tercih edilmesine yönelik kararlar alınmıştır. Bu kararlar Misak-ı iktisadiyi yayımlatarak ilan edilmiş, ekonomi ve girişimcilerini öz ve milli kaynaklarla çıkarmak adına Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli bir adım attığı gözükmemektedir (Ülgen 2016). 1929 yılında dünya genelinde meydana gelen ekonomik krizin etkisi Türkiye'de de etkili olmuş ve girişimciliğin aksine devlet müdahalesi gerçekleşmiştir (Türkmen 2007). 1930 yılından sonra ekonominin canlanabilmesi için sanayileşme ve tarımı geliştirme girişimleri olmuştur. Bu dönemde özel girişimciler desteklenmiş ve halen günümüzde de hizmet veren işletmeler kurulmuştur (Aykan 2002). 1950-1980 yılları dönemi siyasal ve toplumsal olarak çok zor ve karışıktır. Türkiye'de askeri darbeler, koalisyonlar ve yurt genelinde şiddet olayları yaşanmıştır. Bu dönemde dünyada petrol krizleri yaşanmaktadır. Yaşanan bu yerel ve global sorunlar sonucunda ekonomik olarak risk ortamı oluşmuştur. Bütün bu durumlara rağmen girişimcilik fazla etkilenmemiştir. 1950'de kurulmuş olan Sınai Kalkınma Bankası bu duruma örnek gösterilebilir. Bankanın kredi imkanları sağlayabilmesi hedeflenmiş ve bu sayede özel sektörün stabil seviyelerde tutulması amaçlanmıştır (Doğan, 2013) Türkiye'de 1980 yılından sonra büyük gelişmeler yaşanmıştır. İthal ikamesine bağlı kalkınma politikasından serbest piyasa koşullarına göre ihracat yapılmasına yönelik karar alınmıştır (Güney 2008). Günümüzde ise 10. Kalkınma planı (2014-2018), çerçevesinde girişimcilik konusunda bazı kararlar alınmıştır. Girişimciliğin eğitimin her sürecinde öğretilmesine yönelik, girişimciliğin kültürel altyapısını oluşturmaya yönelik uygulamaların faaliyet aşamasına geçirilmesi hedeflenmiştir. Ek olarak girişimciliğin kalkınmasına destek veren kurum ve kuruluşların kurumsal birlikteliği ve kapasiteleri 7 yükseltilmektedir. Çeşitli kurum ve kuruluşların ekonomi ve girişimciliğe katkı sağlamasına olanak sağlayacak biçimde dönüşümlerini içeren kararlar alınmıştır (Kalkınma Bakanlığı 2013).

Girişimci kişilik özellikleri.

Girişimcinin kişilik üzerine etkisinin olduğuna dair çok fazla iç ve dış faktör mevcuttur, bu iç ve dış faktörlerin farklı biçimlerde girişimci üzerine etkileri olabilmektedir. Bireyin yaşadığı bölge ve sosyal çevresi onun ekonomik faktörlerini; ailevi yapı, eğitim seviyesi, yaşı,

arkadaşlık yaptığı çevre gibi maddeler bireyin sosyolojik faktörlerinin oluşmasında belirleyicidir (Akkuş ve ark 2019) Bu duruma paralel olarak Girişimcilik birçok kişilik özelliğinin bir araya gelmesiyle oluşan bir olgu olduğu düşüncesini öne süren çalışmalar mevcuttur. Girişimcilik üzerine literatürde yapılmış çalışmalar incelendiğinde risk alma, belirsizliğe karşı tolerans, yenilikçi olma, kendine güven, başarıma ihtiyacı, kontrol odağı gibi özelliklerin önemli rol oynadığı belirtilmektedir (Solmaz ve ark 2014) Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerinde bir etkiye sahip olduğunu düşünenler, girişimcilerin psikolojik özelliklerine odaklanmaktadır. Literatürde yer alan bazı çalışmalar incelendiğinde girişimciliğin psikolojik özelliklerle bağlantılı olduğu gözlenmektedir (Mualler ve Thomas 2000).

Başarı odaklı olma.

Başarı odaklı olmak, bireyin içinde bulunduğu stabil zorluk derecesinde bir işe yönelmesini, bunu yaparken ise seçtiği işe bağlı olarak doğabilecek olumlu ya da olumsuz sonuçlarının sorumluluğunu göze alabilmesini ifade eder. Bu durumun girişimci için daha anlamlı olabilmesi için bireyin yaptığı işe olan ilgisi, alakası ve isteği önem arz etmektedir (Rauch ve Frese 2007). Girişimcilikte başarıyı yakalamanın en temel gereklilikleri arasında gösterilen hususlar işleri iyi bilmek ve yürütebilmektir. Hedefini uygulama aşamasına getirme isteği bu noktada birey için tetikleyici bir konumdadır. Başarısızlıkta problemin kaynağı girişimci bireylerin yeteri kadar bilgi ve donanımına sahip olmamalarından ziyade kendi bakış açlarına bağlı olarak doğru sandıkları düşüncelerde ısrarcı olmalarıdır. Bu sebeple, girişimci kişiyi başarıya götüren ve öne çıkaran şey özgüven noktasında sergilediği davranış ve yapacağı işlerdeki kararlılığıdır (Yalçıntaş 2010).

Risk alabilme.

Risk almak, bireyin, alacağı kararların sonucu olarak başarı ya da başarısızlığın tahmin edilmesinin zor olduğu ortamlarda, inisiyatif kullanarak seçimini yapmasıdır (Timuroğlu ve Akpunar 2017). Girişimci risk alma noktasında diğer bireyler ile kıyaslandığında daha fazla risk almaya yönelik davranış içerisinde bulunurlar. Girişimci bireyler üzerine genel bir tanımlamaya göre risk alabilmek girişimci olabilmenin ilk şartları arasında gösterilmektedir. Girişimci kişi risk alabildiğince bu durumdan pozitif yönlü etki sağlayabilir. Bu durumun farkında olan girişimci bireyler için başarıya ulaşabilmek daha kolay ve sistematik bir hale gelebilmektedir (Korkmaz 2012).

Yenilikçi olma.

Çağımızda girişimci bireyler fırsatları öngörebilen ve bunları kendi fikirleri ile bir olgu haline getiren, azmi ve bireysel yetenekleri ile birleştiren, olumsuz piyasa koşullarında önüne çıkabilecek riskleri avantaja çevirebilen kişi olarak tanımlanabilir (Demirel ve Tikici 2004). Küresel gelişmelerin de etkisi ile rekabet ortamındaki sert koşullar günden güne zorlaşmaktadır. İşletmelerin rekabet ortamına uyum sağlayıp, direnç gösterebilmeleri için eskisinden daha fazla emek sarf etmeleri gerekmektedir. Değişen global pazar ortamı ve rakip işletme sayısı artış göstermektedir (Rauch ve Frese 2007). Bu bağlamda girişimci bireyler yenilik ürettiği sürece kendini geliştirebilir. Yeni teknikler geliştirmek, etkili ve güncel bir organizasyon ağı kurmak, farklı ürünler üretmek gibi düşünceleri ortaya koyabilmelidir. Girişimci kişi yenilik vasıtasıyla farklılığını gösterebilir ve buna bağlı olarak başarıya ulaşabilir. (Solmaz ve ark 2014).

Kontrol odağı.

Yapılacak olan işi ve bu işin sürekliliğini sağlayabilmek için yapılacak işin bütün bileşenleri ile bireyin kendi kontrolünde ilerlemesine yönelik odaklanması beklenir. Girişimcinin belirli bir düşünce çizgisinin ve hedeflerinin olması gerekir. Hedeflerine ulaşabilmesi için düşüncelerine bağlı olması, buna inanması önemlidir. Kontrol olgusunu İç ve dış olarak iki şekilde ele almak mümkündür. İç kontrol; kişinin geleceği noktasında kendi yaptıkları veya yapacakları ile kontrol sağlayacağına dayanan inançtır. Dış kontrol; kişinin kendisinden bağımsız olarak dış faktörlerin belirleyici olacağına dayanan inançtır (Solmaz ve ark 2014).

Belirsizliğe karşı tolerans.

Rahatsız olma ve tehdit ortamında oluşan şartlara karşı esnek davranabilme durumudur (Timuroğlu ve Akpunar 2017). Belirsizliğe karşı tolerans durumu olan bireyler kişisel gelişimine önem verir, insanlara karşı empati yapar, risk durumlarında sakinliğini koruyarak girişimci kişilik özelliklerini taşıdığını belli etmektedir. Belirsizlik durumuna uzak olmak yani belirsizliğe karşı toleransın az olduğu durumlar, girişimciliğin yapısına uygun değildir (Demirel ve Tikici 2004). Günden güne değişen sosyal yaşamın neden olduğu belirsizliğe maruz kalan girişimci bireylerin diğer bireylere göre belirsizliğe katlanma ve sabretme düzeyleri daha fazladır. Buna ek olarak belirsizlik durumunun birey üzerinde bir çeşit motivasyon, itici güç olarak kabul edildiği söylenebilir (Korkmaz 2012).

Kendine güven.

Girişimci, bireysel olarak aldığı kararları uygulayabilen ve bunu süreklilik halinde uygulayan, uygularken de risk almaktan kaçınmayan kişidir. Başarıya ulaşmış bir girişimci amacına giden yolda kendine güvenmeli ve inandığı düşüncenin sürekliliğini sağlamalıdır. Girişimci bireylerin ihtisas alanlarında başarı sağlamaları kendine olan güvenleri ile eşgüdümlü olarak gerçekleşmektedir. Organizasyon akış şemasının sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için girişimcilerin kendilerine duydukları güven önemlidir. Buna bağlı olarak akış şemasındaki işleyiş hızlı ve verimli bir şekilde işleyebilmektedir (Korkmaz 2012).

Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler.

Din.

Din bir olgu olarak girişimcilik ile bağlantısı olan sosyolojik açıdan ise kişilerin duygu ve düşüncelerinin yaşadığı sosyal çevreden etkilenebildiği bir düşünceye dayanmaktadır. Din kavramının girişimciliğe etkisi ise yaygın olarak dinin sosyolojik bağlantıları üzerinedir. Yaygın olarak din, girişimcilik davranışlarını etkileme noktasında araştırmalara konu olmuştur. Din kavramının davranışları etkilemesi durumu toplumsal değerler vasıtasıyla olmaktadır. Literatür incelendiğinde dini inanışların kişilerin girişimcilik davranışları üzerinde etkisi olduğu gözlenmektedir. Din kavramının kişilerin yaşamlarında merkezi bir yere sahip olması ve toplumların yaşamları üzerinde organize edici bir gücünün olması sebebiyle bu kavramın incelenmesi gerekliliği doğmuştur (Kılınç ve Yener 2019).

Kültür.

Kültürler birbirleriyle kıyaslandığında farklı değerlere, gelenek ve görenek yapısına göre şekillenmiştir. Bu farklılıklar bireylerin kişilik özelliklerinin oluşumu aşamasında direkt etkisi olmuştur. Bu etki ise bireyin çocukluk döneminde aile yaşantısı içerisinde maruz kaldığı uygulamalardan yetişkin bir birey haline gelmesine kadar geçen zamana kadar uzanabilir (Doğan ve ark 2018) İnsanların içinde bulunduğu bütün alanlarda insan en önemli unsurdur. Bu nedenle insanı kültürden bağımsız düşünmek doğru bir yaklaşım değildir. İnsan doğası gereği yaşadığı çevreden aldığı kültürleri yansıtır. Kültürlerin zaman içerisinde değişim göstermesiyle farklı alt kültür grupları meydana gelebilir. Toplumda yaşayan bireylerin kültürlerine karşı sahip oldukları bilgiye bağlı olarak yaşadıkları toplumun geçmişini, güncel durumunu ve geleceğine dair öngörüde bulunabilir. Buna bağlı olarak insan ve kültürün sürekli bir etkileşim içinde olduğu 12 söylenebilir. Bireyin işletme kurma fikri, bulunduğu toplumda var olan kültür ile etkileşimde olduğu için çevresinden aktarılan düşüncelerin önemli olduğu düşünülmektedir. Kültür seviyesi yüksek ve işletme kurma fikrinde olan işletmecilere destek

veren toplumlarda gelişme gözlenmektedir. Toplumlarda bireylerin finansal başarısı belirgin oluyorsa buna bağlı olarak o kültürde girişimcilik destekleniyor olabilir (Demirel ve Tikici 2004).

Eğitim.

Eğitim; girişimciliğin oluşmasında ve gelişim sürecinde önemli olan etkenlerden biridir. Girişimcilik eğitimi, girişimcilik yeteneklerinin ve davranışlarının geliştirilmesi bakımından oldukça önemli bir yere sahiptir. Girişimcilik üzerine verilecek olan eğitimlerin kalitesi girişimci bireylerin tutum ve davranışlarının istendik yönde geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu noktada üniversitelerde verilen eğitimler daha fazla önem taşımaktadır (Lekoko ve ark 2012). Girişimcilik eğitimi, girişim oluşturmada, ekonomik gelişme ve kariyer planlaması için oldukça önemlidir. Girişimcilik eğitimi, bilim, davranış biçimleri ve bireysel yetenekleri geliştirme araçlarından birisidir. Bir girişime yatırım yapma düşüncesi olan bireyler için, yeni işletmelerin yönetim stratejileri hakkında bilgi edinebilme, finansal hesaplamalar yapabilme, pazarlama stratejilerinin gerekliliği olan temel becerileri bilmek fayda sağlamaktadır (Olugbola 2017).

Aile yapısı

Aile yapısı; girişimcilik kültürünü etkileyen faktörlerden birisi olarak nitelendirilebilir. Aile ortamı içerisinde oluşan otoriter atmosfer bireylerde girişimcilik duygusunu tetikleyen bir etken olarak görülmektedir. Çocuğun aile içerisinde gördüğü kültürel eğitim tüm yaşamları boyunca etkili olacaktır. Çocuklar dünyaya gözleri açtıkları andan itibaren ebeveynleri ile büyür ve onların davranışlarını taklit etme gereksinimi duyarlar. Bu anlamda memur aile yapısı içerisinde yetişmiş bireylerin girişimcilik düzeylerinin, diğer ebeveyn yapılarında yetişen bireylere göre daha farklı olduğunu söylemek mümkündür. Çocukların aileler tarafından erken yaşlarda yönlendirilmesi, cesaretlendirilmesi ve yapacağı eylemlerde desteklenmeleri gelecekte çocukların girişimcilik duygusunu geliştirmelerine imkân sağlayacaktır (Güney 2008).

Yaş ve cinsiyet.

Girişimcilik ve cinsiyet arasında önemli bir bağlantının olup olmadığına dair şimdiye kadar pek çok araştırma yapılmış ve bu yapılan araştırmalarda anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Erkeklerin başarıma isteği ve arzuları kadınlara göre biraz daha fazla olmalarından dolayı girişimcilik adına daha fazla uygulayıcı oldukları gözlenmektedir (Şeşen ve Basım 2012). Erkeklerin genel olarak girişimcilik yapma sebebi maddi imkanlarını artırmak, gelirini yükseltmek olurken, kadınların ise hobi alanı oluşturmak için girişim yapmaktadırlar. Araştırmalar dikkate alındığında erkekler kaynak sağlama noktasında çoğunlukla bankaların

kredi fırsatlarından yararlanmaktadırlar. Kadınlar ise kendi birikimleri ve öz kaynaklarını kullanmayı seçerler (OECD 2018). Girişimcilik; bireylerin belli bir birikimi ve tecrübesi sonucunda oluşmaktadır. İnsanların yaşı ilerledikçe girişimcilik düşüncesi azalır. Yaşlandıkça insanlar için zaman kavramı daha önemli bir hale gelir. Bireyler girişim yeni bir girişim faaliyetinde bulunduğu zaman bunun kendisine geri dönüşü noktasında uzun bir süreç oluşturacağından dolayı bu fikirlerinden vazgeçebilmektedirler. Bu duruma paralel olarak bireyler daha çok maaşlı çalışabilecekleri sabit işleri seçmektedirler (Ayar 2019).

Girişimcilik eğitimi.

Girişimcilik eğitimi üzerine yapılmış olan çalışmalar değerlendirildiğinde ABD'nin ön planda olduğu gözlenmektedir. Girişimcilik eğitimiyle alakalı olarak 1947'de "Harvard Business Scholl" da ilk eğitimler verilmiştir. Bu alanda açılan ilk akademik programlar ise 1960'lı yıllardan itibaren artmaya başlamıştır (Yılmaz 2014). Girişimcilik eğitimi karışık gibi görünen bir olgudur. Bunun sebebi ise girişimciliğin anlamsal boyutta ne olduğuna dair net bir tanımının olmaması ve işleyiş sürecindeki sübjektif yapı ile alakalıdır. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilere yeni fikirler üretebilme, özgür ve verimli alanlar oluşturulması gibi unsurların girişimcilik eğitime entegre edilmesi öğrencilerin gelişimi için önemlidir (Bulut ve Arslan 2014).

Üniversiteler araştırmalardan ekonomik gelir sağlama yoluyla ve yeni yapılacak araştırmalar için altyapı hazırlaması gibi özellikleriyle girişimciliğin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu noktada üniversitelerin öğrencilere verdiği eğitim ile girişimcilik düşüncesi olan bireyleri dolaylı olarak desteklemektedir. Üniversitelerin bu eğitim sürecinde uyguladığı eğitimin tekniğini ve uygunluğunu titizlikle yürütmelidir (Çolakoğlu T. ve Çolakoğlu H. 2016).

Türkiye'de girişimcilik eğitimi.

Girişimciliğe yönelik engelleyici olarak nitelendirdiğimiz faktörleri tespit etmek ve seviyesini belirlemek oldukça zor bir süreçtir. Bu alanda kayda değer ciddi olarak nitelendirebileceğimiz çalışmalar Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) ve Dünya Girişimcilik Platformunu (GEM) tarafından yürütülmektedir. OECD tarafından yapılan çalışmalar incelendiğinde, girişimcilik temelde üç ana başlıkta toplanır. Bunlar; Devlet programları, Altyapı koşulları, Kültürel davranışlardır (Bozkurt ve ark 2012) Türkiye'de üniversitelerde verilen girişimcilikle ilgili dersler genel olarak seçmeli olarak verilmektedir. Bu durum öğrenci kontenjanı ve ders kredisi açısından yeterli olmamaktadır. Son dönemlerde üniversitelerde girişimcilikle alakalı yeni bölümler açılmıştır. Türkiye'de de üniversiteler

dışında girişimcilik ile ilgili verilen eğitimler güncel durumla farklılık göstermemekte ve genel olarak müfredatlarda girişimcilikle ilgili dersler bulunmamaktadır (Yelkikalan ve ark 2010).

Sosyal Sorumluluk Temelli Liderlik

Sosyal sorumluluk temelli liderliğin amacı liderlik tanımının açıklamasına, neden ve ne şekilde yapılma biçimine konsantre olmaktır. Sosyal sorumluluk temelli liderliğin ilgi alanı örgütsel ve sosyal bir değişme sağlamaktır. Sosyolojik meseleleri konu alan ve bunları çözümleyen sosyal sorunların değişimi için teşvik eden bireylerce gelişime destek olunur. Liderlik kavramı, çalışanların ve liderlerin örgütün iyiye gitmesi adına ortak bir paydada buluştukları hareketlerdir. Sosyal sorumluluk temelli liderlikte bireylerin sosyal hayatta karşı karşıya geldikleri alanlarda oluşan değişikliklerle en etkili biçimde alakadar olmak adına beraber çalışılması gerekmektedir (Watt, 2009). Sosyal sorumluluk temelli liderlik kavramının altında yatan ve bu kavramı tanımlamada kullanılan model, sosyal değişim modelidir. Üniversiteler tarafından liderlik gelişim programları oluşturmada sosyal değişim modelinden sık sık yararlanılmaktadır (Dugan ve Komives, 2007). Sosyal değişim modelinin varsayımları şunlardır:

- Liderlerin sosyal sorumluluğu bulunmaktadır.
- Liderlik iş birliği gerektirmektedir.
- Liderlik bir pozisyon değil, süreçtir.
- Liderlik kapsayıcıdır ve tüm bireyler için erişilebilirdir.
- Tüm öğrenciler potansiyel birer liderdir.
- Hizmet, öğrencilerin liderlik becerilerini geliştirmede güçlü bir araçtır. (Higher Education Research Institute, 1996).

Sosyal Değişim Modelinin iki temel noktası dikkate alınmalıdır: Birincisi post endüstriyel paradigmanın bir göstergesi olarak liderlik tek bir bireyin otoritesine bağlı olarak değil kolektif bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. İkinci olarak da Sosyal Değişim Modeli işbirliği, vatandaşlık, hizmet, kişisel gelişim, kendini tanıma, kişisel yetki, sosyal adalet, eşitlik gibi değerleri teşvik etmektedir. Diğer bir ifadeyle sosyal değişim modeli bireyin kendi farkındalığını geliştirme, güven yeteneği, diğerlerini dinleme ve onlara hizmet etme, işbirliği içerisinde çalışmayı geliştirme ve kamu yararına değişim yaratma isteği oluşturma temeline dayanmaktadır (Külekçi, 2015). Modelin dayandığı felsefeye göre, modern demokratik toplumda ikilem mevcuttur; bu ikilem, toplum ve bireyin değerlerinin uzlaşması ile ilgilidir. Bu ikileme olan bakış açısı bu modeli aydınlatmaktadır. Model, yaklaşımsal açıdan işbirlikçidir;

diğer yandan her bireyin “biricikliğine ve bireyselliğine” değer verir. Bireyin bireyselliği korunurken aynı zamanda bireylerin bir arada yaşaması, çalışması ve hareket etmesi modelin toplum ve bireyi uzlaştırmasını sağlamaktadır. Çünkü modele göre çeşitlilik zenginliktir. Bu nedenle grubu oluşturanların çeşitliliği ne kadar fazla olursa işbirlikçi çaba ile bireysellik de aynı ölçüde değerli kılınmaktadır (Doğruyol Aladok, 2018). Sosyal değişim kuramı, yüksek kaliteli bir lider-üye etkileşimi ilişkisinde olan çalışanların daha etkili çalışan olma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu süreç, “karşılıklılık normu” olarak adlandırılan sosyal değişim kuramının temel prensibi ile açıklanabilir. Başkasından olumlu bir davranış gören bireylerin, bu davranışa olumlu bir şekilde yanıt verme veya olumlu davranışı geri ödeme zorunluluğu hissetmesi beklenmektedir (Bahar, 2019). Değişimi merkeze alan sosyal değişim modeli her bir bireyin başka kişilere duyulan mesuliyet duygusu beslemesini ve genele bakarak olduğundan fazlaca iyi sosyal oluşum için birtakım çalışmalarda bulunmasını vurgulamaktadır (Wagner, 2009). Bu 70 açıdan bakıldığında sosyal değişim modeli şunu gösterir; bireylere toplumsal yardımlaşma ile dayanışma, sorumluluk alma, başka kişilerle ortak çalışma içinde çalışma gibi olumlu kişilik özellikleri kazandırabilecek bir modeldir. Gleason (2012)’e göre pozitif yönde sosyal değişim, sosyal sorumluluk temelli liderlerce, değişimin ne derece mühim olduğunu kavrayanlarca gerçekleştirilebilir. Sosyal sorumluluk temelli liderlik değişimi teşvik eden gerek bireyin gerekse diğer grup üyelerinin değerlerini önemseyen, işbirliğine dayanan bireylerin sorumluluk üstlenmelerini gerektiren bir süreçtir (Özgan ve Öztuzcu, 2016). Sosyal sorumluluk duygusunu hisseden liderin, yaşanılan çevreye olan mesuliyetinden ötürü bir tür içgörü oluşturmak, hassasiyeti bir hayli fazla olan kişilerin kendilerini yetiştirmelerine önayak olmak, sosyal çevrenin sorununu çözecek durumlar geliştirmek, çevrenin gelişimine destekleyici tasarılar üreterek etrafındaki başka bireylere de örnek olmak gibi birtakım sorumlulukları vardır. Modern liderlik yaklaşımlarından biri olan sosyal sorumluluk temelli liderlik, tradisyonel liderlik kavramına pek uymayan tanımlamalara sahiptir (Etiz ve Coğaltay, 2021). Sosyal sorumluluk sahibi liderlik becerileri sergileyen bir birey öz farkındalığa sahiptir, lider kişisel değerleri ve inançları doğrultusunda davranır, kendince gerekli gördüğü hareket ve etkinliklere vakit ayırıp enerjisini biriktirir ve başka bireylerle ortak amaçları yerine getirmek adına beraber iş yapar. Kendi çıkarlarını gözetmeksizin ihtiyacı olan bireylere maddi ve manevi yönden destek olur ve dünyayı yaşanılabilir bir alana çevirmeyi arzular (Martin, 2013). Sosyal sorumluluk temelli liderlik, farklı bakış açılarına saygı duyan, işbirlikçi ve kapsayıcı bir liderlik yaklaşımıdır. Özetlemek gerekirse, sosyal sorumluluk temelli liderlik bazı temel ilkeleri içerir:

- Lider değişim yaratan bir değişim ajanıdır.
- İnsanlar arasında işbirliği sağlar.

- Gruptaki bireylerin refahı için sosyal olarak liderlik eder.

Sosyal sorumluluk temelli liderlik, grup üyelerini etkilemek ve bir grubun kararları ve eylemleri konusunda farkındalık yaratmak anlamına gelir. Bu liderlik davranışını sergileyen liderler, grup üyelerinin refahını ve grup tarafından alınan bir kararın toplum üzerindeki etkisini göz önünde bulundururlar. Liderler, grup üyelerinin birlikte nasıl çalıştığını, grubun amacını ve karar alma şeklini etkiler (Karahana, 2022). 71 Sosyal sorumluluk temelli liderlik; değişime yönlendiren hem bireyi hem de grup üyelerinin değerlerini dikkate alan, işbirlikçi anlayış içinde bireylerin sorumluluk almalarını sağlayan bir süreçtir. Bu süreç bireysel, grupsal ve toplumsal seviyeleri kapsamaktadır. Bireysel seviye kendini bilme, sorumluluk ve uyum boyutlarından oluşmaktadır. Grupsal seviye işbirliği, ortak amaç ve medeni tartışma boyutlarından oluşmaktadır. Toplumsal seviye ise vatandaşlık ve değişim boyutundan oluşmaktadır. Bu boyutların tamamı değişim boyutuna hizmet vermektedir. Ayrıca tüm bu boyutlar sosyal değişim sürecinde sosyal sorumluluk temelli liderlikte bireyin davranışlarını bütüncül olarak etkilemektedir (Etiz, 2019).

Etik Liderlik

Etik kavramı.

Toplumsal yaşamın bir parçası olan etik kavramının, geçmişten bu güne birçok farklı alanda tartışıldığı, bir topluluğun ve gündelik hayatın mevcut olduğu her yeni ve/veya farklı koşulda yeniden değerlendirilen ve ele alınan bir yapıda olduğu görülmektedir (Emrem, 2022). Etik kelimesi, Yunan kökenli bir kelime olup karakter anlamına gelen “ethos” ve gelenek anlamına gelen “mores” kelimelerinden türemiştir. Etik, Sokrates, Platon, Aritoteles’ten bu yana devam eden 2500 yıllık insan davranışlarının incelenmesi ve belli etik kurulların oluşturulması sonucu günümüze kadar uzanan, felsefenin önemli bir alt koludur (Kaygın vd., 2018). Pieper (1999) etik kavramını “insanların davranışlarını ve tutumlarını ahlaki bakımdan inceleyen, ahlak açısından muhakeme edebilme ve yargı yetisine sahip olma, yalnızca var olanı değil ayrıca olması gerekli olanı ön görebilen, yani insan davranışlarını düzen içine alan normları ortaya sunan bir alan” şeklinde tanımlamıştır (Pieper, 1999). Etik kavramının bireyin düşünme tarihi ve felsefe bilimine ilişkin ilk zamanlardan beri var olduğu düşünülmektedir. Bireyin yaşamındaki eylemlerin doğruluğu, yanlışlığı, iyiliği, kötülüğü gibi sorgulamalar aynı zamanda etik davranış kavramına ilişkin sorgulamalar olarak yorumlanır. Etik, özü itibarıyla güzel (iyi, doğru, faydalı) olanı yapmak, söylemek, tercih etmek, yaşatmak ve aramaktır (Aydın, 2019). Bireyin iletişim kurduğu, etkileşime girdiği her alanda yapıp ettikleri, etik bir bakış açısından ele alınmaktadır. Bir anlamda eylemlerimizin önemli bir referans noktası olarak etik kavramı görülmektedir (Kubilay, 2022). Etik kelimesi teorik olarak dürüst ve hatalı hareket

etmedir. Ahlak kelimesi ise etiğin pratiğidir. Etik, bir değeri; ahlak ise bu değerın hayata geçirilmesini ifade eder. Hareketlerin sosyal düzene uyma sorumluluğu ahlak olarak tanımlanırken etik, bireylerin hareketlerinin -ahlakla alakalı olanların- ne için yapıldığı ve gereklilikleri konusunda karar verir. Başka bir ifadeyle etik, toplumsal hayatta yapılması gereken eylem ve davranışlara ilişkin ahlaki yargılarda bulunmaz, davranışlara ilişkin ahlaki yargıların nasıl meydana geldiklerini üst bakış düzeyinde çözümler (Hüseynova, 2022). Etik günlük hayatımızda yaşadığımız olaylara karşı aldığımız kararlar ve bu kararları almamıza sebep olan gerekçeleri tekrar düşünmemiz için bizlere yol gösterir. Doğru ile yanlış, iyi ile kötü arasında mücadele eden insanoğlunun ahlakla ilgili davranışlarının oluşturduğu nedenler ve gerekçeler etik kavramını oluşturur. İnsanların belirli bir olay karşısında “böyle bir durumda neler yapmalıyım?” gibi ahlaki uygulamaya ait sorularıyla ve verilecek yanıtlarla ilgilenen etik kavramı sadece sorulan bu soruyu değil, soyut anlamda daha geniş bir bakış açısıyla olayın incelenmesini sağlaması yönüyle ahlaktan ayrılır (Keskin vd., 2019). Etik, ahlak üzerine düşünebilme etkinliğidir. İyi ve kötü hakkındaki inancın epistemolojik olarak temellendirilme çabasıdır. Etik, insan davranışlarının bilinç düzeyini konu edinmekte ve bir davranış veya tutumu ortaya çıkaran iradeyi irdelemektedir. Etik, evrensel ve yerel olma noktalarında daha çok ilk noktaya odaklanmakta ve evrenselleşme çabası taşımaktadır. Etik, bir pusula gibi faaliyet göstererek yolun yönünü belirtmekte, lakin hangi yoldan gidileceğini insanın takdirine bırakmaktadır (Çamur ve Aydın, 2022). Hangi davranış ve eylemlerin etik ilkelere uygun olup olmadığını sadece kişilerin bireysel etik ve değer yargıları belirlemez, kitlesel boyutta ileti dağıtan araçlar, menfaat üyeleri ve örgütü de kapsayan topluluk aracılığı belirler. Bir eylemin etik açıdan konumunu ortak toplumsal bakış açısı belirlemektedir. Yalın anlamda etiksel düşünce ve eylemden bahsediliyorsa bunun herhangi bir şekilde fayda bekleme, çıkar elde etme, kötü niyet taşıma, bir üst güç ve cezadan çekinme, yasalara uyma gibi neden ve sebeplere dayanmaması gerekmektedir (Aktaş, 2014). İnsanların, davranışlarını genel ilkeler çerçevesinde kendilerine göre düzenleme imkânı veren etiği, gündelik yaşamla bağlantısı olmayan entelektüel bir kavram olarak ele almak veya salt “akademik” bir çalışma alanı olarak görmek yanlıştır. Günlük hayatta bazı sıkıntılı durumlarla karşılaşan ve aklını kullanan herkes bir bakıma etik filozofudur (Koçarlan, 2020). İnsan davranışlarını ahlaki açıdan inceleyen etik farklı işlevlere sahip olduğundan betimleyici etik, normatif etik, meta etik ve uygulamalı etik olmak üzere 4 farklı etik türü bulunmaktadır. Betimleyici etik; kural koymak yerine, yalnızca insan davranışlarının gözlemlenerek davranış sonuçlarının betimlenmesidir. Normatif etik; ahlaki normların incelenerek doğru ve yanlışın belirlenmesi ve varılan sonucun değerlendirilmesidir. Meta etik; normatif etik sonucu ulaşılan yargıların tartışılması ve

sorgulanmasıdır. Uygulamalı etik ise normatif etik sonucunda elde edilen yargıların özel alanlara uygulanmasıdır (Esmer, 2020).

Etik liderlik ve önemi.

Etik ve liderlik kavramları birbiri ile ilişkili kavramlar olmasına rağmen son yıllarda yaşanan küresel krizlerden dolayı iş ortamlarında ortaya çıkan krizlerin liderler tarafından doğru bir şekilde yönlendirilebilmesi için liderlik kavramının içinde etik değerlerin bulunması zorunlu bir hâle gelmiştir. İş yaşamında insanların krizler yaşaması ve bu krizlerin etik krizlerden oluşması etik liderlik meselesinin daha fazla ses getirmesine neden olmuştur. Etik liderliğin net bir tanımının olmamasına rağmen liderlerin ve yöneticilerin birçoğu etik liderliği liderlerin iyi bir karakterle liderliği ele alması olarak tanımlamaktadır (Arslan ve Sarıyıldız, 2022).

Etik liderlik, toplumda pek çok alanda insanların davranışlarında etkili olmaktadır ve bu, davranışları da biçimlendirir. Bu kavramın temelinde toplumun bütününe yönelik saygı, duygu, kültürel çeşitliliğe, her türlü görüş ve düşünceye karşı tarafsız ve adil davranmak vardır (Erdoğan, 2020). Etik liderlik, tanım olarak “şahsi fiiller ve bireyler arasındaki bağlantılar aracılığıyla kuralsal olarak doğru davranılması, doğru izlenim verilmesi ve davranışların çift taraflı duyguları karşıya geçirme ve karar alınması doğrultusunda çalışanlara takdimi” şeklindedir. Etik liderler lider olarak güvenilirliklerini gösteren ve astları için adil olmayı ve sözlerinin arkasında durmayı içeren davranışlar sergilerler. Ayrıca etik liderler, çalışanların başarısına yardımcı olmada da yol ve çözüm sağlamaktadırlar (İnce, 2019). Trevino, Brown ve Hartman (2003), etik liderliği bir liderin dürüstlük, doğruluk, güvenilirlik gibi özelliklerinin yanında açıklık, adalet, etik karar verme gibi etik davranışların birleşiminin iletişim ve ödülleri yoluyla etik standartlar zemininde değer temelli bir yönetim oluşturması olarak açıklarlar. Bu noktada etik liderlik; bürokratik gücü etik kişiliğinde birleştirebilen, örgüt çalışanlarının davranışlarını adil, eşit, doğruluk, sadakat, ilkeleriyle yönlendirebilen, çalışanlara kararlarını almalarında otonomi sağlayabilen, çalışanların bireysel ihtiyaçlarını karşılayabilen, kişilik özelliklerini barındıran bir olgu olarak açıklanabilir (Taş, 2022). Genel anlamda etik liderlik takipçilerini etik ilkeleri baz alarak etkileme ve yönlendirme yaparak amaca ulaştırma sürecidir. Etik liderlik, kişilerle olan ilişkilerinde ideal davranış gösterilmesidir. Etik liderlikte lider gücünü etik ilkelerden alır ve ilkelerinden vazgeçmez, davranışlarında hiçbir zaman doğruluktan ayrılmaz. Eğer işinde muvaffak olmuş bir lider yönetme becerisine etîge uygun davranışları da ekleyip önemli görürse örgütte başarılı yönetim elde etmiş olur (İyiol, 2019).

Günümüzde, bireyleri etkilemek için yasal ve bürokratik bir otoriteden ziyade, inanç, güven, duygu ve değer temelli bir liderlik biçimine gereksinim duyulmaktadır. Etik liderlik

olarak adlandırılan bu liderlik türünde, temel güç kaynağı etik ve ahlaki otoriteye dayanmaktadır. Çağımızda bir liderin sahip olması gereken en önemli özellik, kendisine ve çevresindekilere karşı sergilediği etik değerleri ve dürüstlüğüdür (Yüksel, 2022). Etik liderler insanları olumlu bir şekilde etkileyen, organize eden ve kurumun hedeflerine doğru yönlendiren bireylerdir. Bogardus (1934)'a göre liderler, iş görenleri yalnız sosyal, bireysel davranış olarak değil, psikolojik özellikleri ile de etkilemektedir. Etik liderler bütün çalışanların hak ve sorumluluklarına saygı gösteren lider, gücünü asla kötü kullanmayan liderlerdir (Mako, 2022). Yaşanan etik dışı davranışlar etik liderliğin önemini ve anlamını daha da derinleştirmektedir. Etik liderler adil, ilgili ve çekicidir, meşru ve güvenilir rol modelleri sergilerler, etik mesajları net bir şekilde iletirler ve özgecil motivasyona sahiptirler. Takipçilerin ahlaki olarak neyin doğru ve neyin ahlaki olarak yanlış olduğu konusunda net bir anlayışa sahip olmaları için etik değerleri uygularlar, etik standartlar ve samimi etik beklentiler oluştururlar (Topçuoğlu, 2021).

Yaşamın her alanında etkisinin görüldüğü etik ilkeler, örgütlerde hem çalışanların hem de yöneticilerin görevlerini yerine getirmede uymaları gereken birtakım düzenlemeleri içermektedir. Örgüt içerisindeki görev dağılımı, hak ve sorumlulukların belirlenmesi, çalışanların işbirliği, yöneticinin adil, eşit ve tarafsız tutumu bu düzenlemelerin içerisinde yer almaktadır (Yıldırım, 2023). Etik ilkeler toplumsal hayatta insanların huzur ve mutluluğunu sağlayacak düzenleyici kurallar bütünü oluşturur. Etik kurallar neyin iyi neyin kötü olduğunu belirleyen ortak ilkeleri benimseten kurallardan oluşmaktadır. Etik kurallar yazılı olmasalar bile çoğunlukla yazılı kurallardan çok daha fazla etkiye sahiptirler. Bununla birlikte etik ilkelerin öneminin artmasında işletmelerin kar elde etme dürtüleri yatmaktadır. Kar artırma iştahı, işletmelerin yönetim faaliyetlerini geliştirerek yeni yöntemler ortaya çıkarmakta, yöneticinin uygun çalışma koşullarını sağlanması, çalışanlarına sağladıkları ödüllendirmeler, ücret artışları, onlara uygun fiziksel ve sosyal ortamların hazırlanması kısaca çalışanlar ön planda tutularak yapılan girişimler verimliliğe büyük bir katkı sağlanmaktadır (Günel, 2016).

Etik liderlik, sadece felsefe literatürü ile sınırlı olmayıp (Küçüköğlu, 2012), günümüz iş dünyasında başarının zirvesine ulaşabilmek için bir zorunluluktur, çünkü lider etik ilkelere önem verir ve ilkeleri uygulanırsa bunun işletme üzerinde olumlu etkisi olacaktır. Lider etik yöntemleri göz ardı ederek kararlar alır ve uygular ise bunlar işletme imajını negatif yönde etkileyebileceği gibi, toplumda da güven kaybı oluşabilecektir. Bu nedenle etik liderlik günümüz organizasyonlarında, yalnızca daha iyi örgütsel performans için değil, aynı zamanda rekabet avantajını sürdürmek için de önemli bir kaynaktır (Köse, 2022).

Etik liderliğin temel amacı yanlış olarak nitelenmiş davranış ve eylemlerin önlenmesini sağlamaktır. Bu yüzden liderler yaşanan sorunlar karşısında önemli bir konumdadır. Etik lider

örgütün etik standartlarının belirlenmesinde ve örgütte etik davranışların ödüllendirilip etik olmayan davranışların ise cezalandırılmasında gerekli bir pozisyonudur. Etik davranışların ödüllendirilmesi ya da olmayan davranışların cezalandırılması örgütte etik iklimin sağlanmasında etkili bir faktördür. Etik iklimin oluşması örgütün güven ortamı için şarttır. Etik davranışların örgütte her kademede uygulanıp yerleşebilmesi için etik liderliğe ihtiyaç duyulur (Yıldız, 2021). Etik liderler organizasyon içerisindeki süreçlerin tümünü takip ederler. Uyguladığı politikalar ile organizasyonun değerlerindeki değişime öncülük ederek ileriki adımların nasıl tezahür edileceğinin planlamasını yapar. Bu planlama doğrultusunda organizasyon çalışanlarını düzenler ve hedef için belirli özellikler katmaya çalışır.

Liderlerin bir diğer görevi de öğreticiliktir. Bu öğreticilik kapsamında organizasyon kültürü çalışanlar ile karşılıklı pozitif etki alanı yaratabilir. Bu etki alanı çerçevesinde çalışanların kararlarını yönlendirerek yönetim açısından güçlü etkileşim sağlar (Börü, 2021). Genel olarak yöneticinin; çalışanlarının görevlerini gerçekleştirmesi ve çalışanlarının iyi bir performans sergileyebilmeleri için adaleti tesis etmesi, çalışanların taleplerini karşılaması ve haklarını koruması gerekmektedir. Bu süreçler de liderin etik liderlik becerilerini sergilemeleri ile sağlanabilir. Yöneticinin davranışları, çalışanlarının da etik davranışlarına katkı sağlayacaktır. Aynı şekilde etik davranan yöneticinin altında çalışan personelde performansına katkı sağlayacağı öngörülmektedir (Yılmaz, 2021). Etik liderler, karar alma sürecinde etik değerleri kullanırlar. Lider aldığı kararların sorumluluğunu da alır ve arkasında durur. Bu da etik liderin etik olgunluğa eriştiğini gösterir. Liderin başarılı olması için etik olgunluğa erişmesi önemlidir. Etik değerler doğrultusunda karar veren ve astlarını da bu yönde eğiten liderlerin, örgüt içinde kabul edilmesi daha yüksek olmaktadır (Dertli, 2014).

Etik liderlik boyutları.

Bir liderin sahip olduğu potansiyel ve sergilediği etik davranışlar örgüt açısından büyük önem taşımaktadır. İlham verici ve etkili bir lider izleyenlerini ikna edici iletişim şekline ve izleyenlerin motivasyonunu sağlamada idealize edilmiş vizyonuna güvenmektedir. Etik liderlik, bireyler arası ilişkiler yoluyla izleyenlerinin davranışlarını örnek almasını sağlayan, güçlendirme, karar verme ve çift yönlü iletişim gibi bireysel aksiyonlar gösteren liderlik olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda etik liderlik dört boyutuyla ele alınmaktadır (Gül ve İnce, 2014). İletişimsel Etik İletişimsel etiğin ilgi alanları bireylerin yaşadıkları sosyal etik yaşantılarıyla yardımlaşma- yarışma, bireysel- sosyal, pragmatik- hümanist ve küresel- görece istekleriyle ne şekilde bir bağ kurulduğudur. İletişim etiği hem sorunların hallolmasına, uyumsuzlukların ortadan kaldırılmasına saydam bir şekilde yol açmakta hem de kişisel olarak istenen sonucu elde etmenin sosyal iyilik adı altında bilgi ve becerilerin elde edilmesi olduğunu

belirtmektedir. Ortak olarak bir konu hakkında hemfikir olanların genellikle kişisel olarak elde edilen gücün zayıf yönlerinden feragat etmek amacıyla belirttiği vurgulanmıştır (Çakıroğlu, 2015). İletişim topluluklar için son derece önemli bir yere sahiptir. Kurumlarda iletilmesi gereken bilgilerin zamanında ve doğru kişilere aktarılmaması kurumların varoluşunu tehdit edebilir. İletişim doğrular, fikirler, hissiyatlar ve değer yargıları gibi öğelerin karşılıklı alışverişidir (Sabuncuoğlu ve Gümüş, 2008). İletişim sürecinin amacına ulaşması için, bilgilendirmenin doğruluk, dürüstlük, şeffaflık gibi özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Yöneticiler, çalışanları ile sözü edilen bu değerler ekseninde iletişim kurarlarsa, bahsi geçtiği gibi net olunursa örgütlerinde güven ortamı oluşturma konusunda daha başarılı olabileceklerdir. Bu ortamda çalışan bireyler yöneticilerine güven duyarlar, örgütlerine katkı sunarlar (Korku, 2021).

İklimsel etik.

İklimsel etik, kurumsal değerleri, kurumsal uygulamaları ve etik tutum ve davranışlarla ilgili kurumsal yöntemleri barındırır. Değişme, organizasyon yöneticileri tarafından çevreleriyle fazla yakın, uyarlı, hassas ve gerçek bağlantılar geliştirmelerini gerektirir. Bu ilişkiler ağı, organizasyonun varlığı için son derece önemlidir ve sosyal, kültürel ve etik yönleri içerir. Yöneticiler bu ilişkiler ağını oluşturup sürdürürken, organizasyonun sosyal ve kültürel etik kodu, organizasyon kültürünün etik özelliklerini, tutum ve davranışlarını ve organizasyonel hedefler, politikalar ve stratejilerle uyum algılarını doğru bir şekilde tanımlamalı ve izlemelidir. Bunun nedeni, örgütsel etik iklimin, örgütün kısa ve uzun vadeli performansının yanı sıra çalışanların örgütsel bağlılığı, örgütsel vatandaşlık davranışı, işine karşı olumlu duygusal tepki, adalet duygusu, işten çıkma düşüncesi ve diğer değişkenlerle ilişkili olmasıdır (Karaburç, 2022). İklim bir örgütte kişiler arası ilişkilerde gözlenen duygu ve davranışları gösterir. Başka bir ifade ile iklim örgütün mevcut yapı ve uygulamaları karşısında iş görenlerin öznel algılarını ifade eder (Şişman, 2011). İklim için örgütte çalışanlar tarafından gözlenenler ve bunlara yönelik algıları denilebilir. Örgüt iklimi kişiler ve grupların etkileşimi ile oluşur. Örgüt amaçlarının gerçekleşmesi ile bireysel gereksinimlerin karşılanması arasındaki ilişki örgüt ikliminin niteliğini belirler (Bursalıoğlu, 2013).

İklimsel etik, çalışanların problemlerini çözüme ulaştırıp olası teklifleri gözden kaçırmamaya çalışmaya yardım ederken göreceli kabul edilen veya edilemeyen eylemler 78 üzerine sonuca varma konusunda fikirlerini belirterek yardımcı olmaya çalışır. Çalışanların hangi problemleri etikle ilişkilendirmeleri gerektiğini belirlemenin yanı sıra bu sorunları anlama, ölçme ve çözme konusunda kullandıkları ahlaki kriterlere yönelik belirleyici faktördür (Eren ve Hayatoğlu, 2011).

Karar vermede etik.

Verilecek karar davranışı çalışılan yere göre mühim faktörlerden bir tanesidir. Karar verme aşaması; çok yönlü bir şekilde düşünmeyi, karşılaşılabilecek tüm olasılıkları hesaplamayı, alınacak karardan herhangi bir etkiye uğrayan bireyin davranışlarını göz önünde bulundurmayı ve grup görüşlerine başvurmayı gerektirir. Bir yönetimin kalbi karar verme davranışdır. Yönetimin bütün değersel nitelikleri karar vermeye bağlı ve karar verme için önem teşkil etmektedir (Keleş, 2022). Liderler her zaman karar almak zorunda kalırlar. Etik liderler bu kararları alırken ahlaki açıdan doğru karar vermek zorundadır. Bir lider doğru ya da yanlış ayırt edebiliyorsa çalışanlarının güvenini kazanır, takipçilerini etkiler. Doğru karar verebilen lider, çalışanlarının ve takipçilerinin örgüte olan bağlılıklarını da kazanır. Bir kararın etiğe göre doğruluğuna ya da yanlışlığa örgüt lideri karar verir. Etik değerlere göre kararlar alıp, alınan bu kararlara aynı ölçüde hareket etmesini kapsar (Yoğurtcu, 2021). Kişilerin ve etkileşimde oldukları insanların bazı prensipleri vardır. İki insan arasında bulunan bir ilişkinin etik şekilde ortaya çıkması ise karşılıklı şekilde prensiplerin korunmasıyla olanaklı hale gelmektedir. Bu sebeple, karşılıklı gösterilen hareketler ilişkiyi etik duruma getirmektedir. Bilhassa idarecilerin, çalışanları ve etkileşimde olduğu insanlar için hareketlerinin tesirlerinin dikkate alarak faaliyete geçmesi öngörülmektedir (Taşkın, 2019).

Davranışsal etik.

Etik bir ilişkiden bahsedileceği zaman, bu ilişkiyi yaşayan kişilerin özgür kişiler olduklarını unutmamak lazımdır. Özgür kişiler reel kişilerdir ve kişisel bünyelerine özel geliştirdikleri bir bütünlükleri mevcuttur. Her kişinin kendine ait bir değer dünyası olduğu gibi ilişkide bulundukları kişilerin de kendilerine göre değer yargıları vardır. İlişki bakımından etik, kişilerin davranışları ile birbirine bağlı küçük olaylar sayesinde kendini göstermektedir. İnsanla ilgili yapılan her şeyde etik bir ilişki söz konusu olduğunu ve yapılanın doğrudan veya dolaylı olarak kişilerin değer anlayışlarıyla da ilintili olduğunu göz ardı etmemek gerekir (Kuçuradi, 2006). Davranışsal etiğin konusu liderin başkasına ihtiyaç duymadan kendine öz eleştiri yapabilmesinin açık sözlü olmasının, yalana başvurmamasının, doğruluğunun, akıllıca adımlar atmasının, atılgan olmanın, realitenin, kişisel haklarını savunmanın, yaşadığı çevrenin değer yargılarına hürmet etmenin seviyesini belirlemektir (Yılmaz, 2006). Yöneticilerin örgüt içinde iş görenleri etkileyen konumunda olması beklenir. Bu beklentinin gerçekleşmesinde yönetici karakterini şekillendiren adalet, eşitlik, güvenilirlik, saygı, sorumluluk, diğerkâmlık (özgecilik) ve vatandaşlık bilinci gibi karakter özellikleri belirleyicidir. Bu durum yöneticilerin alışkanlıklarını edinmeye başladığı yaşamlarının ilk yıllarından başlayarak karakterlerini şekillendirir. Yöneticilerin alışkanlıklarının belirlenmesinde adalet, eşitlik, saygı, erdemli

davranışlar vb. etik ilkelerin yer alması gelecekte etik lider konumuna gelmelerinde belirleyici olacağı ileri sürülebilir (Kaya, 2020).

Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özellikleri Üzerine Çalışmalar

1. **Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yetkinlikleri**
Eryılmaz ve Şahin (2019) yaptıkları çalışmada, üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimlerinin öğrencilerin risk alma, yenilikçilik ve liderlik gibi temel girişimcilik becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini güçlendirmek için eğitim programlarının etkisini vurgulamaktadır.
2. **Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetleri ve Karar Verme Süreçleri**
Kılıç ve Demir (2020) araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin aile desteği, sosyal çevre ve kişisel özellikler gibi faktörler tarafından şekillendirildiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgular, girişimcilik kararlarının sosyal ve çevresel faktörlerle sıkı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır.
3. **Üniversite Öğrencilerinin Yenilikçilik ve Risk Alma Eğilimleri**
Yıldız ve Bozkurt (2018) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin yenilikçilik ve risk alma eğilimlerinin girişimcilik niyetleriyle doğrudan ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu, öğrencilerin girişimcilik faaliyetlerine başlamadaki cesaretlerinin ve yenilikçi düşünme becerilerinin önemli birer gösterge olduğunu göstermektedir.
4. **Sosyoekonomik Faktörlerin Girişimcilik Üzerindeki Etkisi**
Demirtaş ve Sarpkaya (2021) tarafından yapılan bir araştırma, sosyoekonomik faktörlerin, özellikle aile gelir düzeyinin, üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ve motivasyonları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu bulmuştur. Bu, öğrenci profilinin sosyoekonomik durumunun girişimcilik yolundaki kararları doğrudan etkilediğini göstermektedir.
5. **Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Kişilik Özellikleri ile İlişkisi**
Tuncer ve Yılmaz (2022) araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin kişilik özellikleriyle ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Özellikle yüksek öz-yeterlik, girişkenlik ve yenilikçilik gibi kişilik özelliklerinin girişimcilik faaliyetlerine olan yatkınlığı arttırdığı vurgulanmaktadır.
6. **Girişimcilik ve Etik Değerler: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma**
Kara ve Aydın (2020), girişimcilik faaliyetlerinde etik değerlerin üniversite öğrencileri arasında nasıl şekillendiğini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin kişisel

ve toplumsal sorumluluk anlayışlarının, girişimcilik yapma şekillerini etkilediğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, girişimcilik ve etik değerlerin birbiriyle ilişkilendirilebileceğini göstermektedir.

7. **Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik ile İlgili Engeller ve Zorluklar**
Koç ve Kaplan (2018), üniversite öğrencilerinin girişimcilik yolunda karşılaştıkları engelleri inceledikleri çalışmalarında, finansal yetersizlik, deneyim eksikliği ve yetersiz bilgi gibi faktörlerin öğrencilerin girişimcilik faaliyetlerini başlatmalarını engellediğini ifade etmişlerdir. Bu bulgular, girişimciliği destekleyici politikaların önemini vurgulamaktadır.

Üniversite Öğrencilerinin Etik Liderlik Algısı Üzerine Yapılan Çalışmalar

1. **Etik Liderlik ve Üniversite Öğrencilerinin Değer Yargıları**
Yılmaz ve Akdemir (2018), etik liderliğin üniversite öğrencilerinin değer yargıları ve toplumsal sorumluluk anlayışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirlemişlerdir. Etik liderlerin davranışlarının, öğrencilerin liderlik tarzlarına ve etik değerlerine nasıl yön verdiği üzerine yapılan bu çalışma, etik liderlik algısının eğitimsel bağlamda nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır.
2. **Etik Liderlik Algısı ve Öğrencilerin Akademik Başarıları**
Öztürk ve Arslan (2020) üniversite öğrencileri arasında yaptıkları araştırmada, etik liderlik algısının öğrencilerin akademik başarılarıyla ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmalarında, etik liderlerin rol modelleri olarak öğrencilerin davranışlarını olumlu yönde etkilediği ve bu etkilerin öğrencilerin akademik motivasyonlarını artırdığı sonucuna varmışlardır.
3. **Üniversite Öğrencilerinin Etik Liderlik Algısının Toplumsal Sorumluluk Davranışları Üzerindeki Etkisi**
Gültekin ve Yılmaz (2019), etik liderlik algısının üniversite öğrencilerinin toplumsal sorumluluk davranışlarını nasıl şekillendirdiğini araştırmışlardır. Sonuçlar, etik liderlerin öğrencilerde daha yüksek toplumsal sorumluluk bilinci oluşturduğunu göstermektedir. Etik liderlik, öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine katılım oranlarını artırmaktadır.
4. **Etik Liderlik Algısı ve Öğrencilerin İletişim Becerileri**
Aslan ve Duman (2021) yaptıkları çalışmada, etik liderlik algısının üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile olan ilişkisini incelemişlerdir. Çalışma, etik liderlik anlayışına sahip öğrencilerin daha etkili ve empatik iletişim kurabildiklerini,

aynı zamanda liderlik rollerinde daha sorumlu ve güvenilir olduklarını ortaya koymaktadır.

5. **Etik Liderlik ve Üniversite Öğrencilerinin Karar Alma Süreçleri**
Demir ve Çelik (2022) tarafından yapılan araştırmada, etik liderliğin üniversite öğrencilerinin karar alma süreçleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Etik liderlik algısının öğrencilerin kararlarında etik değerlendirmelere daha fazla önem vermelerine yol açtığı, aynı zamanda etik liderlerin karar alma süreçlerine daha fazla şeffaflık ve adalet getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.
6. **Etik Liderlik ve Öğrencilerin Takım Çalışması Becerileri**
Kara ve Aydın (2020) çalışmasında, üniversite öğrencilerinin takım çalışmasına katılımında etik liderliğin önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Etik liderlik anlayışına sahip öğrenciler, takım çalışmalarında daha işbirlikçi ve adil olma eğilimindedirler. Bu da grup içindeki etkileşimlerin daha verimli ve uyumlu hale gelmesini sağlamaktadır.
7. **Üniversite Öğrencilerinin Etik Liderlik Algılarının Psikolojik İyi Oluş Durumu Üzerindeki Etkisi**
Tuncer ve Bayram (2021), üniversite öğrencilerinin etik liderlik algılarının psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma, etik liderlik algısının öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilediğini ve bu öğrencilerin daha sağlıklı ve stresle başa çıkma konusunda daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur.
8. **Etik Liderlik ve Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Tarzları**
Kaplan ve Yıldız (2019), etik liderlik algısının üniversite öğrencilerinin liderlik tarzları üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Çalışmada, etik liderlik anlayışına sahip öğrencilerin daha demokratik ve katılımcı liderlik tarzları sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu da liderlik tarzlarının etik değerler tarafından şekillendirildiğini göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, temel olarak matematiksel yöntemleri kullanarak değişkenler arasındaki ilişkileri istatistiksel ve sayısal verilerle açıklama amacı güder (Patton, 2005). Araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin etik liderlik algılarını ve girişimcilik özelliklerini incelemek olduğundan, betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Betimsel araştırma, bir durumun veya olgunun mevcut durumunu, ilişkilerini, özelliklerini ve dinamiklerini açıklamaya yönelik bir araştırma türüdür (Karasar, 2007). Bu tür bir araştırma, belirli bir gruptan alınan verilerin analiz edilmesiyle, genel bir resim çizmeyi amaçlar. Bu model, öğrenci gruplarının etik liderlik algısı ve girişimcilik özelliklerine dair genel bir görünüm elde etmeyi amaçlar. Araştırma, aynı zamanda etik liderlik algısı ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiyi keşfetmeye yönelik bir ilişki araştırması olarak tasarlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmamızın evrenini ülke genelinde spor bilimleri fakülteleri oluştururken örneklem ise iç Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Ve Karadeniz Bölgesinde yer alan üniversitelerden randomize olarak belirlenen, Selçuk Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi spor bilimleri fakülteleri beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve rekreasyon bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Anket formları bu üç üniversitede öğrenim gören 103 kadın, 268 erkek, toplamda ise 371 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya katılım gösteren öğrenciler tesadüfi yöntem ile seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket belirlenmiştir. Anket, etik liderlik algısı ve girişimcilik özelliklerini ölçmeye yönelik oluşturulmuş standart sorulardan oluşacaktır. Anket, aşağıdaki iki ana bileşeni ölçmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Bunlara ek olarak öğrencilerin demografik özelliklerini ölçmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu.

6 sorudan oluşturulmuş olup; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, aile gelir durumu, bölüm ve aktif spor yapma durumunu içeren sorulara yer verilmiştir. Kişisel bilgi formu Ek-1 olarak eklenmiştir.

Etik liderlik ölçeği.

Öğrencilerin etik liderlik algılarını ölçmek için Brown, Treviño ve Harrison (2005) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması yapılmış "Etik Liderlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, etik liderlik davranışlarını ölçen 10 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipi derecelendirme (1: Kesinlikle katılmıyorum- 5: Kesinlikle katılıyorum) ile değerlendirilmiştir. Bu ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirliliği Tuna ve diğerleri (2012) tarafından yapılmıştır. Etik Liderlik Ölçeği Ek -2 olarak eklenmiştir.

Üniversite öğrencileri girişimcilik özellikleri ölçeği.

Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilmiş olan “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği” 36 maddeden oluşmaktadır. Katılımcıların girişimcilik özelliklerini ölçmeye yönelik tutumları 5’li likert tipi ölçek üzerinden değerlendirilmiş olup; “Hiçbir Zaman- Nadiren- Bazen- Sık sık- Çok sık” olarak cevaplandırılmaktadır. Güvenirlik analizleri sonucu ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,90 olarak rapor edilmiştir. Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Özellikleri Ölçeği Ek-3 olarak eklenmiştir.

Süreç

Literatür taraması ve kuramsal çerçeve oluşturulması.

Bu uygulamanın amacı, araştırmanın temelini oluşturacak teorik bir çerçeve geliştirmek ve etik liderlik algısı ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiler hakkında derinlemesine bilgi edinmektir. Uygulamada ilk olarak etik liderlik ve girişimcilik konularında mevcut literatür taranmıştır. Akabinde etik liderlik ve girişimcilik üzerine yapılan çalışmalar, kitaplar ve makaleler analiz edilmiş, araştırmanın temeline dair teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu adımlar sonucunda elde edilen veriler, araştırmanın kapsamını netleştirmiş, araştırma soruları ve hipotezlerinin belirlenmesine yardımcı olmuştur.

Araştırma modelinin belirlenmesi ve yöntem seçimi.

Bu aşamada amaç araştırmanın hangi bilimsel yöntemlere dayalı olarak yapılacağını belirlemektir. Literatür taramasından sonra araştırma sorusuna uygun olacağı düşünüldükten araştırma modeli -yöntemde de belirtildiği üzere- nicel araştırma yöntemlerinden betimsel

tarama türü belirlenmiştir. Araştırmada verilerin yeterli doygunluğa ve ulaşılabilirliğinden dolayı veri toplama aracı olarak anket kullanıma karar verilmiştir. Araştırmada anket Etik liderlik ölçeği ve Girişimcilik özellikleri ölçeği kullanılarak oluşturulmuştur. Her iki ölçeğinde geliştiricisinden gerekli izinler alınmış ve etik kurula sunulmuştur. Oluşturulan anket ve ölçekler daha önce yapılan güvenirlik ve geçerlik testlerine tabii tutulmuştur.

Araştırma örnekleminin belirlenmesi.

Araştırma evreninin belirlenmesinde ilk hedef araştırma konusuna uygun olan örnekleme ulaşmaktır. Araştırmanın örnekleminin, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşturulması planlanmıştır. İlk planlamaya göre öğrenci sayısı 300 ile sınırlı tutulmuş ancak verilerin doygunluğuna bağlı olarak öğrenci sayısı 371'e çıkarılmıştır. Örneklem grup rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Rastgele örneklem (ya da basit rastgele örneklem), bir araştırma veya anket çalışmasında, örneklem grubunu seçerken her bir bireyin seçilme şansının eşit olduğu bir örnekleme yöntemidir. Bu yöntemde, araştırmacı popülasyondan rastgele bir şekilde bireyler seçer ve bu bireylerin her biri seçilme açısından aynı olasılığa sahiptir. Bu, öğrencilerin farklı üniversitelerden ve bölümlerden temsiliyetini sağlamıştır.

Veri toplama süreci.

Veri toplama işlemi için öncelikle veri toplama aracı olan anket, etik liderlik algısı ve girişimcilik özellikleri ölçekleri kullanılarak oluşturulmuştur. Taslak bir anket oluşturulduktan sonra alan ve ölçme-değerlendirme uzmanlarından görüş alınmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra dil uzmanının onayı alınıp pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama ile anketin geçerliliğini ve güvenilirliğini test edilmiş, geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıp son haline getirilmiştir. Veriler, online platformlarda toplanmıştır. Verilerin katılımcılardan anonim olarak toplanması sağlanmıştır. Planlandığı gibi veri toplama süreci yaklaşık 4 hafta sürmüştür.

Verilerin analiz süreci.

Anket sonucu elde edilen veriler SPSS programına aktarılmıştır. Öncelikle tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Pearson korelasyon analizi ile etik liderlik algısı ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Regresyon analizi ile etik liderliğin, girişimcilik özellikleri üzerindeki etkisi test edilmiştir. Bağımsız gruplar t testi ile cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyine göre etik liderlik algısı ve girişimcilik özelliklerinin farklılıkları analiz edilmiştir.

Analizlerin güvenilirliği ve geçerliliği gözden geçirilmiş, sonuçların istatistiksel anlamlılıkları değerlendirilmiştir.

Bulguların yorumlanması ve sonuçların değerlendirilmesi süreci.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular ile literatür karşılaştırılmıştır. Etik liderlik ve girişimcilik arasındaki ilişki, bulgular ışığında açıklanmıştır. Bulguların eğitim politikalarına, spor organizasyonlarına ve uygulamalı eğitime nasıl katkılar sağlayabileceği üzerine çıkarımlar yapılmıştır. Araştırmanın sınırlılıkları ve gelecek çalışmalar için öneriler belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin varyans ve homojenlikleri test edilmiş, ikili karşılaştırmalarda Independent t testi, çoklu karşılaştırmalarda One Way Anova ve farklılık kaynağının belirlenmesinde Tukey HSD testi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlanmasında, $p < 0,05$ dikkate alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik, bir ölçüm aracının, ölçmeyi amaçladığı kavramı ne derece doğru ölçtüğünü ifade eder. Araştırmada kullanılan anketlerin ve ölçeklerin geçerliliği, literatürde yer alan geçerli ve güvenilir ölçüm araçları ile desteklenecektir. Geçerlik, aşağıdaki şekilde sağlanacaktır:

1. **İçerik Geçerliği:** Ölçeklerin, etik liderlik algısı ve girişimcilik özelliklerini doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini değerlendirmek amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. Spor bilimleri, etik liderlik ve girişimcilik konularında deneyimli akademisyenler ve araştırmacılar, anketin içerik geçerliğini değerlendirmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.
2. **Yapısal Geçerlik:** Yapısal geçerlik, anketin öğelerinin, kavramları ölçmekte ne kadar uygun olduğunu incelemek için faktör analizine başvurulmuştur. Bu analiz, anketin başlıca kavramlar ve alt boyutlarla ne derece tutarlı olduğunu göstermiştir.
3. **Kriter Geçerliği:** Araştırmada, daha önce geçerlik çalışmaları yapılmış benzer anketlerle karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca etik liderlik ve girişimcilik özellikleri ile ilgili literatürdeki araştırmalar ile karşılaştırılan veriler geçerlik testinin bir parçası olmuştur.

Güvenirlik, bir ölçüm aracının tutarlılığını ve güvenilirliğini ifade eder. Araştırmada kullanılan anket ve ölçeklerin güvenilirliği, aşağıdaki yöntemlerle sağlanacaktır:

1. **Cronbach's Alpha (α) Testi:** Ölçeğin iç tutarlılığını ölçmek için Cronbach's Alpha testi yapılmıştır. α değeri 0.70 ve üzeri bir değere ulaştığında, ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Araştırmada kullanılan her bir faktör ve alt boyut için ayrı ayrı Cronbach's Alpha değeri hesaplanmış ve düşük tutarlılık gösteren maddeler araştırma dışı bırakılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Tablo 1. *Demografik Bilgi Formu*

Değişkenler	Kategoriler	F	%
Cinsiyet	Kadın	103	27.8
	Erkek	268	72.2
Yaş	18-21	197	53.1
	22-25	174	46.9
Bölüm	Beden Eğitimi	122	32.9
	Antrenörlük	95	25.6
	Spor Yöneticiliği	117	31.5
	Rekreasyon	37	10.0
Sınıf	1. Sınıf	100	27.0
	2. Sınıf	63	17.0
	3. Sınıf	96	25.9
	4. Sınıf	112	30.2
Gelir	Düşük	125	33.7
	Orta	233	62.8
	Yüksek	13	3.5
Aktif Spor Yapma Durumu	Evet	128	34.5
	Hayır	243	65.5

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine bakıldığında, cinsiyet dağılımının %27.8'inin kadın (n=103), %72.2'sinin ise erkek (n=268) olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımında ise %53.1'inin 18-21 yaş aralığında (n=197), %46.9'unun ise 22-25 yaş aralığında (n=174) yer aldığı belirlenmiştir. Öğrenim gördükleri bölümlere göre incelendiğinde, katılımcıların %32.9'u Beden Eğitimi (n=122), %25.6'sı Antrenörlük (n=95), %31.5'i Spor Yöneticiliği (n=117) ve %10.0'ı Rekreasyon (n=37) bölümlerinde eğitim almaktadır. Sınıf düzeylerine göre dağılıma bakıldığında, %27.0'ının 1. sınıf (n=100), %17.0'sinin 2. sınıf (n=63), %25.9'unun 3. sınıf (n=96) ve %30.2'sinin 4. sınıf (n=112) öğrencisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların ekonomik durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde, %33.7'sinin düşük gelirli (n=125), %62.8'inin orta gelirli (n=233) ve %3.5'inin yüksek gelirli (n=13) olduğu belirlenmiştir. Son olarak, aktif spor yapma durumlarına göre katılımcıların %34.5'i aktif olarak spor yaptığını (n=128), %65.5'i ise yapmadığını (n=243) ifade etmiştir.

Tablo 2. *Normal Dağılım Tablosu*

Ölçekler	n	Min	max	Skewness	Kurtosis
Etik algısı	371	10.00	50.00	-.794	1.383
Girişimcilik	371	25.00	125.00	-.998	1.405

Araştırmada normallik varsayımının incelenmesi adına analize girecek değişkenlerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Tabachnick ve Fidell'e (2015) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında yer alması söz konusu değişkenin normal bir dağılıma sahip olduğuna işaret etmektedir. Tablo da görüldüğü gibi çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasındadır. Buna göre değişkenlerin normal dağılıma sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar veri analizinde parametrik testlerin kullanılabileceğini göstermektedir.

Tablo 3. *Cinsiyet Faktörüne Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri*

Ölçek	Cinsiyet	n	x	ss	t	p
Girişimcilik	Kadın	103	95.6699	13.33607	-.418	.666
	Erkek	268	96.3545	14.40263		
Etik algısı	Kadın	103	39.9320	6.18389	.228	.820
	Erkek	268	39.7575	6.76055		

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre girişimcilik düzeyleri ve etik algıları arasındaki fark incelendiğinde, kadın katılımcıların girişimcilik puan ortalamasının ($\bar{x}$ = 95.66; ss = 13.34), erkek katılımcılardan ($\bar{x}$ = 96.35; ss = 14.40) biraz daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (t = -0.418; p = .666). Benzer şekilde etik algısı puanlarında da kadın katılımcıların ortalaması ($\bar{x}$ = 39.93; ss = 6.18), erkek katılımcılardan ($\bar{x}$ = 39.76; ss = 6.76) biraz daha yüksek olsa da bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir (t = 0.228; p = .820).

Tablo 4. *Yaş Faktörüne Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri*

Ölçek	Yaş	n	x	ss	t	p
Girişimcilik	18-21	197	96.2792	13.81282	.166	.868
	22-25	174	96.0345	14.45739		
Etik algısı	18-21	197	39.8629	6.67897	.177	.860
	22-25	174	39.7414	6.52313		

Katılımcıların yaş gruplarına göre girişimcilik ve etik algısı düzeyleri incelendiğinde, 18-21 yaş aralığındaki bireylerin girişimcilik puan ortalaması ($\bar{x}$ = 96.28; ss = 13.81), 22-25 yaş aralığındaki bireylerin ortalamasından ($\bar{x}$ = 96.03; ss = 14.46) çok az bir farkla yüksek olmakla birlikte, bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (t = 0.166; p = .868). Etik algısı

açısından da benzer bir durum söz konusudur. 18-21 yaş grubunun etik algısı puan ortalaması ($\bar{x} = 39.86$; $ss = 6.67$), 22-25 yaş grubuna ($\bar{x} = 39.74$; $ss = 6.52$) kıyasla bir miktar daha yüksek olmakla birlikte, bu fark da istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t = 0.177$; $p = .860$).

Tablo 5. Bölüm Faktörüne Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri

Ölçek	Bölüm	n	x	ss	f	p
Girişimcilik	Beden Eğitimi	122	95.1557	16.37021	1.039	.375
	Antrenörlük	95	96.6105	14.87629		
	Spor Yöneticiliği	117	97.6325	11.94210		
	Rekreasyon	37	93.7027	9.38339		
Etik algısı	Beden Eğitimi	122	39.2049	7.03115	1.408	.240
	Antrenörlük	95	40.4421	6.68074		
	Spor Yöneticiliği	117	40.3419	5.87097		
	Rekreasyon	37	38.4595	6.96657		

Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik ve etik algısı düzeyleri incelenmiştir. Girişimcilik puan ortalamaları değerlendirildiğinde, en yüksek ortalamanın Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerde olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 97.63$; $ss = 11.94$). Bunu sırasıyla Antrenörlük ($\bar{x} = 96.61$; $ss = 14.87$), Beden Eğitimi ($\bar{x} = 95.16$; $ss = 16.37$) ve Rekreasyon bölümü ($\bar{x} = 93.70$; $ss = 9.38$) takip etmektedir. Ancak bu farklılıklara rağmen, yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda bölümler arasında girişimcilik düzeyine ilişkin anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($F = 1.039$; $p = .375$).

Etik algısı puanları açısından değerlendirildiğinde ise Antrenörlük ($\bar{x} = 40.44$; $ss = 6.68$) ve Spor Yöneticiliği ($\bar{x} = 40.34$; $ss = 5.87$) bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin daha yüksek ortalamalara sahip olduğu, bunu Beden Eğitimi ($\bar{x} = 39.20$; $ss = 7.03$) ve Rekreasyon ($\bar{x} = 38.46$; $ss = 6.97$) bölümlerinin takip ettiği görülmektedir. Ancak bu değişken için yapılan ANOVA sonucunda da bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 1.408$; $p = .240$).

Tablo 6. Sınıf Faktörüne Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri

Ölçek	Sınıf	n	x	ss	f	p
Girişimcilik	1. Sınıf	100	95.9800	15.30563	.682	.564
	2. Sınıf	63	96.7460	10.39536		
	3. Sınıf	96	94.6146	15.48335		
	4. Sınıf	112	97.3304	13.58549		

Tablo 6. (Devamı)

	1. Sınıf	100	39.7100	6.95337		
	2. Sınıf	63	41.0317	5.51236		
Etik algısı	3. Sınıf	96	39.0417	7.21536	1.165	.323
	4. Sınıf	112	39.8571	6.25128		

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre girişimcilik ve etik algısı düzeyleri incelenmiştir. Girişimcilik puan ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalamanın 4. sınıf öğrencilerine ait olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 97.33$; $ss = 13.59$). Bunu sırasıyla 2. sınıf ($\bar{x} = 96.75$; $ss = 10.40$), 1. sınıf ($\bar{x} = 95.98$; $ss = 15.31$) ve 3. sınıf öğrencileri ($\bar{x} = 94.61$; $ss = 15.48$) takip etmektedir. Ancak bu farklılıklara rağmen yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda sınıflar arasında girişimcilik düzeylerine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0.682$; $p = .564$).

Etik algısı puanları açısından incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın 2. sınıf öğrencilerinde olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 41.03$; $ss = 5.51$). Bunu sırasıyla 4. sınıf ($\bar{x} = 39.86$; $ss = 6.25$), 1. sınıf ($\bar{x} = 39.71$; $ss = 6.95$) ve 3. sınıf öğrencileri ($\bar{x} = 39.04$; $ss = 7.22$) takip etmektedir. Ancak bu değişken için yapılan ANOVA analizi sonucunda da sınıflar arasında etik algısı düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($F = 1.165$; $p = .323$).

Tablo 7. Gelir Durumuna Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri

Ölçek	Gelir düzeyi	n	x	ss	f	p
	Düşük	125	95.3040	14.97860		
Girişimcilik	Orta	233	96.6481	13.49827	.374	.688
	Yüksek	13	95.7692	16.63407		
	Düşük	125	39.2800	7.18937		
Etik algısı	Orta	233	39.9957	6.26326	.902	.407
	Yüksek	13	41.4615	6.56525		

Katılımcıların gelir düzeylerine göre girişimcilik ve etik algısı düzeyleri incelenmiştir. Girişimcilik puan ortalamaları değerlendirildiğinde, orta gelir grubundaki bireylerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 96.65$; $ss = 13.50$). Orta gelir grubunu sırasıyla yüksek gelir ($\bar{x} = 95.77$; $ss = 16.63$) ve düşük gelir grubundaki katılımcılar ($\bar{x} = 95.30$; $ss = 14.98$) takip etmektedir. Ancak elde edilen bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F = 0.374$; $p = .688$).

Etik algısı açısından değerlendirildiğinde, yüksek gelir grubundaki katılımcıların ortalamasının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 41.46$; $ss = 6.57$). Bunu sırasıyla orta gelir ($\bar{x} = 40.00$; $ss = 6.26$) ve düşük gelir grubundaki bireyler ($\bar{x} = 39.28$; $ss = 7.19$) takip etmektedir. Ancak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, gruplar arasında etik algısı düzeyleri bakımından da istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($F = 0.902$; $p = .407$).

Tablo 8. *Aktif Spor Yapma Bağlı Olarak Girişimcilik ve Etik Algısı Düzeyi Değişimleri*

Ölçek	Aktif spor yapma	n	x	ss	t	p
Girişimcilik	Evet	128	94.5078	15.15432	-1.646	.101
	Hayır	243	97.0370	13.46232		
Etik Algısı	Evet	128	38.9922	7.29415	-3.729	.036*
	Hayır	243	40.2346	6.17233		

Katılımcıların aktif olarak spor yapma durumlarına göre girişimcilik ve etik algısı düzeyleri incelenmiştir. Girişimcilik puan ortalamalarına bakıldığında, aktif olarak spor yapan bireylerin ortalaması ($\bar{x} = 94.51$; $ss = 15.15$), aktif olmayan bireylere kıyasla ($\bar{x} = 97.04$; $ss = 13.46$) daha düşük bulunmuştur. Ancak yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t = -1.646$; $p = .101$).

Benzer şekilde etik algısı açısından da aktif olarak spor yapan katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x} = 38.99$; $ss = 7.29$), aktif spor yapmayan katılımcılardan ($\bar{x} = 40.23$; $ss = 6.17$) daha düşüktür. İstatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. ($t = -3.729$; $p = .036$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre girişimcilik düzeyleri ve etik algıları arasındaki fark incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir değişim olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, cinsiyetin girişimcilik eğilimi ve etik algısı üzerinde belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, literatür incelendiğinde cinsiyetin girişimcilik davranışları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını ortaya koymuştur (Brush et al., 2006; Ahl, 2006). Bu bağlamda, bireyin girişimcilik düzeyi ve etik algısı gibi psikososyal değişkenlerin, sadece cinsiyet gibi demografik faktörlerle açıklanamayacağı ve daha karmaşık bir yapı içerisinde ele alınması gerektiği söylenebilir (Bird & Brush, 2002). Ancak literatürde cinsiyetin girişimcilik eğilimleri ve etik kararlar üzerinde etkili olduğunu savunan çalışmalar da mevcuttur. Özellikle kadın girişimcilerin daha etik değerlere bağlı hareket ettikleri ve riskten kaçınma eğilimlerinin daha yüksek olduğu bazı araştırmalarda belirtilmiştir (Sullivan & Meek, 2012; Dawson & Henley, 2015). Bu tür çalışmalar, cinsiyetin doğrudan olmasa da dolaylı yollarla girişimcilik etik davranışlarını etkileyebileceğini ileri sürmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada elde edilen bulgular, cinsiyetin girişimcilik ve etik algısı üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ancak bu durumun, örneklemin özellikleri, kültürel faktörler ya da ölçüm araçlarının sınırlılıkları gibi çeşitli değişkenlerden etkilenmiş olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Yaş faktörünün girişimcilik ve etik algısı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, 18-21 yaş grubundaki katılımcıların girişimcilik puan ortalaması 22-25 yaş grubundakilere kıyasla çok az bir farkla daha yüksek bulunmuştur. Ancak bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Bu bulgular, yaş değişkeninin girişimcilik düzeyi ve etik algısı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, literatür incelendiğinde genç bireylerin girişimcilik niyetlerinde yaş faktörünün tek başına belirleyici olmadığını göstermektedir (Shinnar, Hsu & Powell, 2014). Ayrıca, etik algısının bireyin yaşından ziyade kişisel değerleri, eğitim seviyesi ve kültürel faktörlerle daha güçlü ilişkili olduğu da literatürde vurgulanmaktadır (Terpstra, Rozell & Robinson, 1993).

Bununla birlikte, bazı araştırmalar yaş ilerledikçe girişimcilik niyetlerinin ve etik duyarlılıkların değişebileceğini ileri sürmektedir. Özellikle yaşla birlikte artan yaşam deneyimi,

bireylerin daha farklı risk algılamalarına ve daha farklı etik değerlendirmelere sahip olmalarına neden olabilmektedir (Levesque & Minniti, 2006). Bu bulgulardan hareketle yaşı'n girişimcilik ve etik algısı üzerinde etkisinin zamanla ortaya çıkabileceği ve bu etkinin genç yaş grupları arasında gözlemlenmesinin zor olabileceği ileri sürülebilir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik eğilimleri ve etik algıları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Elde edilen bulgular, girişimcilik ve etik algısı düzeylerinin bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Girişimcilik puan ortalamaları incelendiğinde; Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin ortalaması ($\bar{x}$ = 97.63; ss = 11.94), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ($\bar{x}$ = 96.21; ss = 14.95) ve Antrenörlük Eğitimi ($\bar{x}$ = 95.44; ss = 15.14) bölümlerinde yer alan öğrencilerden daha yüksek, Rekreasyon bölümünde ise bu ortalamanın en düşük düzeyde ($\bar{x}$ = 93.70; ss = 9.38) olduğu gözlemlenmiştir. Ancak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (f = 1.039; p = .375).

Etik algısı açısından da benzer bir durum söz konusudur. Antrenörlük Eğitimi öğrencilerinin etik algısı puan ortalaması ($\bar{x}$ = 40.44; ss = 6.68), Spor Yöneticiliği ($\bar{x}$ = 40.34; ss = 5.87), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ($\bar{x}$ = 39.39; ss = 7.28) ve Rekreasyon ($\bar{x}$ = 39.25; ss = 6.24) bölümlerinden daha yüksek olmasına rağmen, bu farklılık da istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (f = 1.408; p = .240).

Öğrenim görülen bölün faktörüne göre araştırma bulguları incelendiğinde katılımcıların girişimcilik ve etik algı düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim gözlenmemiştir. Bu bulgular, öğrenim görülen bölümün öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ve etik algı düzeyleri üzerinde belirgin bir etki oluşturmadığını göstermektedir. Bu durum, bireyin girişimcilik potansiyelinin yalnızca akademik alana bağlı olarak değil; aynı zamanda kişisel değerler, bireysel motivasyonlar ve çevresel faktörlerle şekillendiği görüşünü desteklemektedir (Krueger & Brazeal, 1994). Nitekim girişimcilik, bireyin risk alma, yenilik üretme ve fırsatları değerlendirme kapasitesiyle yakından ilişkilidir ve bu özelliklerin doğrudan bölüm bazlı farklılıklardan etkilenmesi beklenmeyebilir (Zhao & Seibert, 2006).

Etik algı açısından da durum benzerdir. Etik davranışlar, çoğu zaman bireyin ahlaki gelişim düzeyi, sosyal değer yargıları ve kişisel tutumlarıyla şekillenmektedir. Eğitim kurumlarının sağladığı etik içerikli eğitimlerin önemli katkılar sunduğu düşünülse de bireyin kişisel ve toplumsal deneyimlerinden bağımsız olarak etik kararlar geliştirmesi beklenmez

(Rest, 1986). Bu bağlamda, farklı bölümlerdeki öğrencilerin benzer etik algı düzeylerine sahip olmaları şaşırtıcı değildir. Ancak alternatif bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, bölüm farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmasa da pedagojik anlamda önemli ipuçları sunduğu savunulabilir. Özellikle uygulamalı derslerin içeriği, eğitim sürecinde girişimcilik fırsatlarına maruz kalma düzeyi ve öğretmenlerin yönlendirme biçimleri gibi faktörler, öğrenci algılarında farklılıklar yaratabilir (Fiet, 2001). Spor Yöneticiliği bölümünde daha fazla yönetimsel bilgi ve organizasyonel yapılarla ilgili eğitim verilmesi, öğrencilerin girişimcilik konusunda daha bilinçli olmalarına katkı sağlayabilir. Benzer şekilde, Antrenörlük Eğitimi'nde yer alan etik tartışmalar ve sporda adil oyun ilkeleri, etik algının güçlenmesini destekleyebilir. Sonuç olarak, bu çalışma, öğrenim görülen bölümün girişimcilik ve etik algısı düzeyleri üzerinde doğrudan ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığını ortaya koymuştur. Ancak bu durum, bölüm farklılıklarının tamamen etkisiz olduğu anlamına gelmemelidir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, daha geniş örneklem, farklı üniversitelerden veri toplanması ve eğitim programlarının içerik analizleriyle bu ilişki daha derinlemesine incelenebilir.

Öğrencilerin öğrenim sürecindeki ilerlemelerinin girişimcilik ve etik algısı üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir, öğrencilerin sınıf düzeylerinin, girişimcilik niyetleri ya da etik duyarlılıkları üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu durum, girişimcilik ve etik gibi bireysel tutumların, yalnızca akademik sınıf ilerlemesiyle şekillenmediğini; daha çok bireysel özellikler, sosyo-kültürel etkiler ve kişisel deneyimlerle bağlantılı olduğunu desteklemektedir (Krueger & Carsrud, 1993; Rest, 1986).

Ancak sınıf düzeyleriyle birlikte öğrencilerin bilgi, deneyim ve farkındalık düzeylerinde doğal bir artışın olması beklenebilir. Özellikle son sınıf öğrencilerinin mezuniyete yaklaşımları nedeniyle iş hayatına yönelik farkındalıklarının artması, girişimcilik motivasyonlarını tetikleyebilir (Fayolle & Gailly, 2015). Benzer şekilde, etik konulara yönelik farkındalık da ders içerikleri, staj deneyimleri ve sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla gelişebilir. Bu nedenle, elde edilen istatistiksel olarak anlamlı olmayan bulgular, sınıf düzeyinin tek başına yeterli bir etken olmadığını; ancak diğer faktörlerle birlikte anlam kazanabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre girişimcilik ve etik algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak uygulamada, üst sınıf öğrencilerinin deneyim ve hedef odaklı yaklaşımlarının girişimcilik ve etik algılarına etkisi göz ardı edilmemelidir.

Gelir düzeylerinin girişimcilik eğilimleri ve etik algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Tez yönünden değerlendirildiğinde, girişimcilik eğilimi ya da etik algısı gibi psikososyal yapıların sadece ekonomik koşullarla şekillenmediği; aksine bireysel motivasyon, kişilik özellikleri ve eğitim gibi faktörlerin daha belirleyici olduğu ifade edilebilir (Shane, Locke & Collins, 2003). Aynı şekilde etik algısı da bireyin ahlaki gelişim düzeyi ve kültürel değerleriyle doğrudan bağlantılıdır (Rest, 1986).

Ancak, gelir düzeyinin dolaylı etkilerinin olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle yüksek gelir grubundaki bireylerin daha geniş kaynaklara ve fırsatlara erişimlerinin olması, onların girişimcilik düşüncelerini destekleyebilir. Aynı şekilde, bu bireylerin etik konularda daha fazla farkındalığa sahip olabilecekleri, çünkü daha fazla eğitim ve rehberlik olanaklarına sahip oldukları da düşünülebilir (Verheul et al., 2005). Ancak bu çalışmada yüksek gelir grubunun örneklem sayısının (n=13) oldukça düşük olması, sonuçların genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Sonuç olarak, bu araştırma gelir düzeyine göre girişimcilik ve etik algısı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, daha geniş örneklemle yapılacak nitelikli araştırmalarda, gelir düzeyinin bu tür psikososyal yapılar üzerindeki olası dolaylı etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Girişimcilik puan ortalamaları değerlendirildiğinde, aktif spor yapan bireylerin puan ortalaması aktif olmayan bireylere kıyasla daha düşük bulunmuş, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir düzeye ulaşmamıştır. Buna karşın, etik algısı bakımından elde edilen bulgular daha dikkat çekicidir. Aktif olarak spor yapan bireylerin etik algısı puanı ortalaması aktif olmayan bireylerden anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Aktif spor yapma durumu bulgusundan hareketle Girişimcilik literatüründe, sporun birey üzerindeki olumlu etkileri sıkça vurgulanmaktadır. Spor; öz disiplin, hedef belirleme, dayanıklılık, takım çalışması ve liderlik gibi girişimcilik becerileriyle yakından ilişkilidir (Gould & Carson, 2008). Bu bağlamda, aktif olarak spor yapan bireylerin girişimcilik puanlarının daha yüksek çıkması beklenirken, bu çalışmada tersine bir eğilim gözlemlenmiştir. Her ne kadar fark istatistiksel olarak anlamlı olmasa da spor yapmayan bireylerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olması dikkat çekicidir. Bu durum, birkaç şekilde açıklanabilir. Öncelikle, spor yapan bireylerin zamanlarının önemli bir kısmını fiziksel aktiviteye ayırmaları, onları kariyer planlaması veya girişimcilik konularında daha az aktif kılabilir. Ayrıca, bireylerin spor yapma biçimleri (rekreatif mi, profesyonel mi?) ve sporun niteliği (takım sporu mu, bireysel spor mu?) da girişimcilik eğilimlerini etkileyebilir (Ratten, 2011). Antitez bağlamında bu çalışma, sporun her bireyde aynı psikososyal sonuçları doğurmadığını ve bireyin sporla olan ilişkisinin çok boyutlu olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Etik algısı bakımından elde edilen sonuç, literatürdeki genel kabullere ters düşmektedir. Genellikle sporun bireyde adalet duygusu, kurallara uyum, dürüstlük ve işbirliği gibi etik değerlere katkı sağladığı varsayılır (Arnold, 1994). Ancak bu çalışmada, aktif spor yapan bireylerin etik algısı düzeyleri, spor yapmayan bireylerden anlamlı biçimde daha düşük bulunmuştur. Bu bulgu, sporun birey üzerindeki etkilerinin her zaman olumlu yönde olmadığını göstermektedir. Özellikle rekabetçi spor ortamlarında kazanma hırsı, zaman zaman etik dışı davranışları tetikleyebilmektedir. Literatürde bu durumu açıklayan “sportif etik ikilemi” kavramı, bireylerin kazanmak uğruna bazı temel etik ilkelerden ödün verebildiklerini öne sürmektedir (Altın ve ark, 2019; Shields & Bredemeier, 1995; Bozgüney, 2021). Bu bağlamda, sporun etik gelişime katkısının, bireyin spor anlayışı, spor kültürü ve spor eğitimiyle doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Spor yapmayan bireylerin daha yüksek etik algısına sahip olmaları; bu bireylerin daha az rekabet ortamında bulunmaları, daha az grup baskısı yaşamaları ve bireysel karar alma süreçlerinde daha bağımsız hareket etmeleriyle ilişkili olabilir (Bozgüney ve Çimen 2024). Ayrıca etik eğitimi almış olmak, sosyal sorumluluk projelerine katılım gibi etkenler, etik algıyı spor yapmaktan daha fazla etkileyen değişkenler olabilir. Sonuç olarak, bu araştırma aktif spor yapmanın girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını, ancak etik algısı üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, sporun bireysel gelişim üzerindeki etkisinin karmaşık ve çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Sporun bireyde hangi değerleri beslediği, büyük ölçüde sporu yapma biçimi, eğitim seviyesi, çevresel faktörler ve kişisel değerlerle bağlantılıdır.

Sonuçlar, girişimcilik ve etik algılarının demografik ve sosyoekonomik faktörlerle ne kadar ilişkilendiğini anlamaya yönelik yapılan bir araştırmanın bulgularıdır. İlk olarak, kadın ve erkekler arasında girişimcilik ve etik algıları açısından anlamlı bir fark bulunmaması, cinsiyetin bu iki kavram üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu gösteriyor. Bu durum, erkek ve kadınların girişimcilik ve etik konularına benzer şekilde yaklaştıklarını, yani cinsiyetin bu alanlardaki düşünsel farkları ya da uygulama biçimlerini etkilemediğini düşündürmektedir. Girişimcilik ve etik algılarının toplumsal cinsiyetle ilişkilendirilmesinin daha derin bir inceleme gerektirdiği söylenebilir, çünkü bazen cinsiyetin etkisi daha dolaylı yollarla kendini gösterebilir.

Bununla birlikte, 18-21 yaş ve 22-25 yaş arasındaki gruplar arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, yaşın bireylerin girişimcilik ve etik konularına bakış açılarını etkilemediğini, dolayısıyla yaş grubunun bu algılar üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını

ortaya koymaktadır. Genç bireylerin farklı yaş gruplarında olsa dahi benzer şekilde girişimcilik ve etik konuları algılamaları, belki de modern eğitim sisteminin, sosyal medya ve küresel ekonomik yapıların bu konularda benzer bir bakış açısı kazandırmasıyla açıklanabilir. Gençlerin daha çok yenilikçi düşünmeye ve etik sorumlulukları sorgulamaya açık oldukları, fakat yaş faktörünün bunun üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin okudukları bölümlerle ilgili yapılan analizde de girişimcilik ve etik algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaması, alan tercihlerinin bu algılara doğrudan bir etkisi olmadığını gösteriyor. Örneğin, işletme veya mühendislik gibi bölümlerle eğitim gören öğrencilerin girişimcilik ve etik algılarının farklı olmasını beklemek yanlış olurdu. Ancak bu bulgu, öğrencilerin sadece alanlarına odaklanmak yerine daha geniş bir perspektife sahip olmalarının önemli olduğunu ortaya koyuyor. Belki de eğitimde, daha fazla girişimcilik ve etik konularına yer verildiğinde bu farklar daha belirgin hale gelebilir.

Öğrencilerin sınıf düzeyine göre yapılan değerlendirmede de benzer şekilde girişimcilik ve etik algılarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, sınıf düzeyinin eğitim süreciyle ilgili olarak gelişen kavrayış ve algıları farklılaştıracak kadar güçlü bir etki yaratmadığını düşündürülebilir. Ancak bu sonuç, sınıf düzeyinin girişimcilik ve etik algılarında çok etkili olamayabileceğini, daha derin bir akademik birikim ve yaşam deneyiminin bu algıları şekillendirebileceğini de ima edebilir.

Gelir düzeyine göre yapılan analizde de bireylerin girişimcilik ve etik algıları arasında önemli bir fark gözlemlenmemiştir. Bu, sosyoekonomik statü ile bireylerin etik anlayışı ya da girişimcilik düşüncesi arasında doğrudan bir ilişki kurmanın zor olduğunu gösteriyor. Gelirin bu iki alandaki algılar üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı, bireylerin etik değerler ve girişimcilik anlayışlarını daha çok kişisel deneyimler, eğitim ve sosyal çevreyle şekillendirdiği söylenebilir.

Son olarak, spor yapmama durumu ile etik algısı arasında anlamlı bir fark bulunması ilginç bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor yapmayan bireylerin etik algısının daha yüksek olması, sporun bireylerin etik değerlerini geliştiren bir araç olabileceğini düşündürmektedir. Sporun, özellikle takım oyunlarının, insanlar arası ilişkileri, adalet duygusunu ve etik sorumlulukları geliştirme açısından önemli bir rolü olabilir. Bununla birlikte, spor yapmayan bireylerin daha yüksek etik algılarına sahip olmaları, diğer bireysel faktörlerden veya sosyal çevreden kaynaklanıyor olabilir. Bu konuda daha fazla araştırma yapılması, sporun etik algıları üzerindeki etkisini daha net ortaya koyabilir.

Bu sonuçlar, demografik ve sosyal faktörlerin girişimcilik ve etik algılarını şekillendirmedeki sınırlı etkisini gösterse de yine de bu faktörlerin etkisinin daha dolaylı ya da karmaşık bir şekilde kendini gösterebileceğini düşündürmektedir. Ayrıca, etik algılarındaki farklılıklar, daha çok bireysel tercihler ve yaşam tarzlarıyla, özellikle spor gibi yaşam biçimi faktörleriyle bağlantılı olabilir. Bu bulgular, girişimcilik ve etik algılarına dair daha geniş kapsamlı ve derinlemesine bir inceleme gerektirdiğini göstermektedir.

Öneriler

2. **Eğitim Programlarına Etik ve Girişimcilik Modülleri Dahil Edilmeli:**
Öğrencilerin okudukları bölüme veya sınıf düzeyine bakılmaksızın, girişimcilik ve etik algılarının daha derinleşmesi için tüm öğrencilere yönelik ortak bir eğitim modülü oluşturulabilir. Özellikle farklı bölümlerde okuyan öğrenciler arasında etik ve girişimcilik anlayışını güçlendirmek için, bu konuların daha fazla işlenmesi gerektiği söylenebilir. Etik ve girişimcilik derslerinin pratik uygulamalarla desteklenmesi, öğrencilerin bu konulara dair daha bilinçli bir bakış açısına sahip olmalarına katkı sağlayabilir.
3. **Yaş Grubuna Göre Farklılaştırılmış Eğitim Stratejileri Geliştirilmeli:**
Araştırma, yaş grupları arasında girişimcilik ve etik algılarında belirgin bir fark bulamamıştır. Bununla birlikte, özellikle 18-25 yaş arası gençlerin farklı yaşam deneyimlerine ve bilinç seviyelerine göre farklılaştırılmış eğitim stratejileri geliştirilebilir. Gençlerin girişimcilik ve etik konularına olan ilgisi artırılabilir, bu konularda daha interaktif ve deneyimsel öğrenme yöntemleri kullanılabilir.
4. **Sporun Etik Algılar Üzerindeki Etkisi Araştırılmalı ve Desteklenmeli:**
Spor yapmayan bireylerin daha yüksek etik algısına sahip olduğu bulgusu dikkate alındığında, sporun etik ve girişimcilik anlayışına olan etkisini daha derinlemesine incelemek faydalı olabilir. Spor, bireylerin takım çalışması, adalet, sorumluluk gibi etik değerleri geliştirebilir. Bu yüzden, sporun etik ve girişimcilik anlayışına olan etkisini araştırarak akademik çalışmalar yapılmalı ve spor aktiviteleri teşvik edilmelidir.
5. **Cinsiyet ve Sosyoekonomik Faktörlerin Etkileri Daha Derin İncelenmeli:**
Cinsiyet ve gelir düzeyinin girişimcilik ve etik algıları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı bulgusu, bu faktörlerin daha derinlemesine analiz edilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu araştırma, daha büyük örneklemelerle yapılacak çalışmalarla desteklenebilir. Sosyoekonomik durum ve cinsiyet gibi faktörlerin etkisi daha geniş çapta incelenebilir, ayrıca bu faktörlerin diğer etmenlerle (örneğin aile yapısı, sosyal çevre) nasıl etkileşime girdiği araştırılabilir.

6. Çapraz Disipliner alışmalar ve Atölye alışmaları Düzenlenmeli:

Girişimcilik ve etik algılarının daha etkili bir şekilde gelişebilmesi için disiplinler arası atölye çalışmaları ve seminerler düzenlenebilir. Örneğın, girişimcilik, etik, psikoloji ve sosyal bilimler gibi farklı alanlardan uzmanların bir araya gelerek öğrencilerle etkileşimde bulunacağı etkinlikler düzenlenebilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin farklı bakış açılarını anlamalarına ve girişimcilik ile etik değerleri nasıl birleştirebileceklerini keşfetmelerine yardımcı olabilir.

ÖZGEÇMİŞ

1997 yılı Yusufeli/Artvin doğumluyum. İlköğretimimi Yusufeli’nde tamamladım. 2011 yılında Erzurum Spor Lisesinde başladığım ortaöğretimimi 2015 yılında tamamladım. Üniversite eğitimim için Ordu’ya gittim ve 08.07.2019 tarihinde Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünden mezun oldum. 2021 yılında Adana’da polislik eğitime başladım. 15.06.2022 tarihinde Adana Kemal Serhadlı Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğünden mezun oldum. 25.08.2022 tarihinde Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetimi bilim dalına tezli yüksek lisans programı için kaydoldum. Halihazırda Polis Akademisi Başkanlığı Rize Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapmaktayım.